

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanoves i Maristany

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 17 de març del 1933

SUMARI

*A les cinc i cinc minuts de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Casanoves.
Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.*

Ordre del dia :

Discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei per a la substitució dels Regidors proclamats en virtut de l'article 29 de la Llei electoral.

Parlament del senyor Conseller de Governació.

Torn en contra, del senyor Sol.

Torn a favor, del senyor Comorera.

El senyor Simó i Bojarull, per la Comissió, defensa el dictamen.

Rectificacions dels senyors Sol, Simó i Bojarull i Comorera.

Torn en contra, del senyor Vidal i Guardiola.

Intervé, per al·lusions, el senyor Arnau.

Se suspèn el debat.

Continua la discussió del dictamen sobre l'Estatut Interior de Catalunya.

El senyor Ruiz i Ponseti consum un torn en contra de la totalitat del títol III.

Resposta del senyor Espanya, en nom de la Comissió.

Rectificacions dels senyors Duran i Ventosa, Ruiz i Ponseti i Espanya.

Se suspèn el debat.

Ordre del dia per a la sessió de dimarts.

S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i cinc minuts de la vetlla.

ORDRE DEL DIA

Discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei per a la substitució dels Regidors proclamats en virtut de l'article 29 de la Llei electoral

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació : Senyors

S'obre la sessió a les cinc i cinc minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Vice-president primer de la Cambra, senyor Casanoves.

Al banc roig hi ha els honorables senyors Consellers de Governació i de Treball i Obres Públiques.

Es llegeix i aprovada l'acta de la sessió anterior.

Diputats: Quan jo vaig donar lectura en aquest Parlament del Projecte de Llei sobre la renovació dels Ajuntaments elegits per l'article 29, tenia la creença de què seria acceptat d'una manera unànime per la Cambra. Algunes interrupcions i més tard la pluja de vots particulars que s'han emès sobre aquest Projecte de Llei, em demostra que tota la Cambra no està pas d'acord amb aquesta forma de renovació. Aquí s'ha produït un fenomen de tipus legislatiu, que és l'haver passat aquest Projecte de Llei a la Comissió respectiva de Governació, la qual ha emès el dictamen. Aleshores aquest fenomen, diguem-ne legislatiu, produï un fet; la Comissió de Governació és la que té la paraula per a defensar aquest dictamen emès per la majoria de vots dintre d'aquesta Comissió. Malgrat tots els esforços que pugui representar per la Comissió de Governació aquest dictamen, jo tinc un deure, tinc l'obligació d'explicar els motius, les finalitats, el que anàvem a buscar amb aquest Projecte de Llei de renovació dels Ajuntaments elegits en aplicació de l'article 29 de la Llei electoral vigent. Creia jo que era un deure ineludible de desfer aquesta mena d'ambient que s'ha format al voltant d'aquest Projecte de Llei. Sembla com si amb aquest Projecte de Llei es pretingués donar una sensació davant del país, davant de Catalunya, de què s'anava a fer un Projecte antidemocràtic. Jo tinc interès en desfer aquestes impugnacions. I aquí se'm planteja el primer problema. Què és l'article 29? Què representa? En primer lloc, jo he de dir que l'article 29 representa un cas específic, perquè no hem de donar-li cap espècie de sensacionalitat, d'espectacularitat sobre aquest article.

Totes les eleccions legislatives que s'han fet després de l'adveniment de la República han estat repudiant enèrgicament l'article 29. L'article 29 no representa res més que l'atròfia del sentit cívic de la població. Aquest article 29 no és res més que el recés on s'empara tota aquesta gent que té un significat caciquista de la política, que nosaltres no podem admetre. I representa aquest article, més que res, una indiferència del cos electoral, o el caciquisme desfermat. La indiferència, perquè la població tenia una atonia especialitzada, perquè no volia de cap manera prendre part en les eleccions, perquè sabia que les eleccions en definitiva seria allò que volguessin els que sempre havien governat, els que sempre havienanat. Representa també un caciquisme desfermat, perquè els homes que s'havien apoderat d'una manera, si no violent, d'una manera persecutòria, de l'autoritat del poble on regien aquests articles 29, aquests homes semblava que no tenien altra missió que governar eternament els destins d'aquests pobles.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: I quan ha sortit per l'article 29 el senyor Macià?

El Sr. CONSELLER de Governació: Ja en parlarem d'això.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Parlem-ne!

El Sr. CANTURRI: Perquè no us atrevíeu a presentar-li un contrincant. I quan varen anar vuit-cents homes a Madrid, quan renuncià l'acta a tornar-li a ratificar els poders? És l'únic cas que s'ha donat a Espanya el del senyor Macià.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Que teniu el monopoli?

El Sr. CANTURRI: En alguns districtes potser sí, però d'honradesa política.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: No n'acceptem cap de monopoli, però aquest molt menys.

El Sr. FARRERES I DURAN: No els accepteu, però els interveniu, i amb un bon dividend.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Ja direu quins són.

El Sr. PRESIDENT: Segueix tenint la paraula el senyor Conseller de Governació. No venim a revisar actes del temps de la monarquia; estem discutint un Projecte de Llei de l'època de la República i al Parlament català. El deure de la Cambra és escoltar amb atenció els oradors que estan en l'ús de la paraula.

El Sr. CONSELLER de Governació: A mi m'agrada, senyors Diputats, aquest estat passional que es forma a l'entorn d'aquest Projecte de Llei. Això demostra que hi ha gent que els cou vivament aquest Projecte de Llei, perquè els desfà una potencialitat política. Però jo que sóc un home que difícilment mai em permeto interrompre a ningú...

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Perdoni'm.

El Sr. CONSELLER de Governació: ...jo pregaria a la Cambra una gran tranquil·litat per a escoltar totes les idees que jo exposaré, que ja vindrà el moment oportú per a oposar tot el que creguin convenient. Una de les coses que han pesat més sobre el meu esperit, una de les coses que m'han impressionat més, és quan en anar a fer campanyes de proselitisme en les comarques de Catalunya m'he sentit a vegades interromput per algunes veus que afirmaven que en aquell indret no hi havia arribat la República encara, que allà no hi havia entrat encara la República. Aquest retre que se'ns ha fet a nosaltres, jo l'he sentit coure vivament dintre de l'ànima amb aquella coïssor especialíssima amb què sent les coses l'home que ha posat tot el seu esforç perquè la República arribi a tots els indrets. Nosaltres sentim l'alta responsabilitat de què la República arribi a tot Catalunya, perquè nosaltres sabem que una de les missions nostres, una de les nostres missions més especials és republicanitzar el poble. De quina manera? En quina forma? Aquest és el problema. Jo entenc que avui ens hem de valdre d'uns principis de democràcia i de liberalisme per a portar a terme la tasca que pugui representar la republicanització d'aquests pobles.

A la pregunta formulada pel senyor Vallès i Pujals quan ens parlava de si anàvem a posar en pràctica les Lleis dictades per la República sobre renovació dels Ajuntaments elegits per l'article 29, jo tenia un especial interès en dir i fer-li constar que la suspensió no significa que nosaltres defugim la possibilitat de renovar aquests Ajuntaments. Ara bé, que els termes en què ve plantejat el problema per la Llei votada i acceptada pel Parlament espanyol nosaltres no l'acceptem, perquè hem entès que era un principi que no podíem acceptar per la senzilla raó de què

volíem que Catalunya solament tingués una substitució dels seus Ajuntaments quan arribés l'hora de la missió sagrada d'elegir els seus Ajuntaments. Al meu entendre si algun defecte ha tingut la República, és, precisament, defecte d'ingenuïtat. Sí; la República ha pecat mantes vegades d'ingenuïtat, i la ingenuïtat en política s'acostuma a pagar cara. Nosaltres no volem seguir dintre d'aquest pecat d'ingenuïtat perquè per damunt de tot hem de procurar salvar la República, perquè en tots els moments, els que hem posat les nostres idees i tots els nostres esforços per a defensar la República, no podem negligir la manera de què aquesta República sigui consolidada. I si creiem nosaltres que la República ha pecat d'ingenuïtat, que mantes vegades ha incorrogut en una mena d'ingenuïtat que ha portat la República a moments vertaderament perillosos, nosaltres som, en el que podem i en el que estigui a l'abast de la nostra mà, persones que hem procurat amb una voluntat inflexible que així no sigui, perquè a nosaltres no ens és indiferent el sistema del règim, sinó que per a nosaltres l'essencial en matèria de règim és el règim republicà. Sí; nosaltres no som com altres Partits als quals els és indiferent que el règim sigui República o monarquia. Nosaltres, abans que tot, som republicans i volem defensar aquesta República, la nostra República que tant ens ha costat a nosaltres, i amb anterioritat, tanta sang vessada generosament ha costat també en defensa d'aquests principis de llibertat i de democràcia.

I què és aquest Projecte de Llei? Doncs, és un Projecte que satisfarà la mínima apetència, la mínima voluntat de desitjos i anhels que té el poble d'una justícia immediata. Són moltes les vegades que nosaltres hem sentit que aquesta justícia immediata no s'hagi fet i el poble moltes vegades ha sentit per això el defalliment pel motiu de no haver vist satisfetes les seves necessitats, els seus anhels que havia i que ha posat en els ideals de la República. I nosaltres amb aquesta Llei anem a donar un mínim de solució a aquests desitjos de justícia. Què pretén aquest Projecte de Llei? Anem a examinar el preàmbul. En el preàmbul, d'una manera clara, d'una manera evidentíssima, s'expliquen les directrius que informen aquest Projecte. Aquest Projecte, si no tingués en el fons una essència i una espiritualitat profundament republicana i liberal, no seria absolutament res. Per això nosaltres presentem aquest Projecte, com a mínima expressió de la voluntat popular: Diu la primera directriu que apareix en el preàmbul del Projecte que estem discutint: «Apartar de la gestió municipal en període electoral vinent, els Regidors que no deuen el seu nomenament a l'elecció per sufragi universal.»

És evidentíssim, senyors Diputats, que si no intervinguéssim en el moment en què el poble va a emetre els seus vots per a donar la confiança als homes que han de regir els seus destins seria una ingenuïtat imperdonable en tots nosaltres, que valdria tant com donar a aquests Ajuntaments elegits en aplicació de l'article 29, tota aquesta força d'inèrcia que representa l'haver estat sempre vivint d'aquesta força d'autoritat gairebé tradicional, presentada pels Ajuntaments elegits per l'article 29; valdria tant

com donar-los aquests «tinglados» montats, que dintre del primitivisme de concepció que té el poble, farien que el poble tornés a caure sota les urpes fèrries d'un caciquisme desfermat. I tots els homes que tenen una consciència liberal i democràtica això no ho poden acceptar, això no ho poden tolerar. No sabem si això és democràtic: El senyor Abadal — pel qual tinc tots els meus respectes personals — en oposar-se ahir a la declaració d'urgència d'aquest Projecte de Llei, deia que s'hi oposava en un sentit perquè era antidemocràtic. I jo li dic al senyor Abadal, sempre respectuosament: No representa res per a la V. S. l'opinió unànime de Catalunya en elegir en perfecte ús de democràcia? No representa res per a la V. S. l'opinió unànime de Catalunya en elegir per la majoria a l'Esquerra Republicana, que representa uns ideals democràtics i liberals?

El Sr. DURAN I VENTOSA: Elecció unànime no; un 46 per 100.

El Sr. CONSELLER de Governació: Senyor Duran i Ventosa: 46 per 100, que dintre de la mecànica de les eleccions...

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Antidemocràtica.

El Sr. CONSELLER de Governació: ...representa per a les VV. SS. una minoria. Jo encara no he sentit en aquest Parlament impugnar la validesa d'aquesta majoria elegida...

Diversos Srs. DIPUTATS de la Lliga: No, no.

El Sr. CONSELLER de Governació: ...vàlidament pel poble de Catalunya.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Però no és elegida per unanimitat.

El Sr. CONSELLER de Governació: Això em porta a recordar una interrupció, en ocasió en què llegia des de la mesa presidencial aquest Projecte. El senyor Tries de Bes, que és un home d'una agudesament mental extraordinària, que a mi em plau proclamar, quan es llegia aquest Projecte de Llei, va dir en castellà «firmado, Francisco Romero Robledo». I dirà el senyor Tries de Bes si elaborar aquest Projecte de Llei té res a veure amb el Decret que es va promulgar el dia 13 de gener del 1875 per Francisco Romero Robledo. En primer terme, senyor Tries de Bes, haurà de fer-me la justícia de considerar que allò era un Decret i això és un Projecte de Llei que té la lliure discussió de la Cambra per a aprovar-lo o no; era un Decret aquell, que tenia un caràcter impositiu; i en segon terme el Decret que signava el Ministre de la Governació de la Restauració del Govern de la regència d'Espanya, era un Decret en l'article 3.º del qual es deia senzillament que els Governadors civils nomenarien directament tots els Regidors d'Espanya.

El Sr. TRIES DE BES: Com farà la V. S.

El Sr. CONSELLER de Governació: No, senyor.

El Sr. TRIES DE BES: Sí; res més que sí.

El Sr. CONSELLER de Governació: Senyor Tries de Bes; en perfecte lògica la V. S. no pot admetre-ho, perquè sap que en el Projecte de Llei es dona lloc a tots els nuclis polítics que en les darreres eleccions varen obtenir una representació; i es farà d'una manera automàtica, però també pensant en el sentit del poble. Durant el període electoral, els homes representen els nuclis més importants i això es pot comprovar noblement amb el Decret, fixi-s'hi

bé la V. S., que això difereix d'allò fet pel senyor Romero Robledo.

El Sr. TRIES DE BES: Es exactament igual.

El Sr. CONSELLER de Governació: No li serà molt difícil de provar.

Un Sr. DIPUTAT de la Lliga: Pitjor, encara!

El Sr. CONSELLER de Governació: Jo no sé si això és republicà...

El Sr. COMORERA: Sí que ho és.

El Sr. CONSELLER de Governació: A mi no m'interessa si ho és; m'interessa una cosa superior a tot això i és que pensant i sentint en república és necessari no abandonar aquests Ajuntaments perduts en diverses contrades de Catalunya, i que encara suporten un article 29. Amb aquest esperit de republicanisme, de fe i de consciència liberalíssima, jo no puc admetre de cap manera que Catalunya tingui encara damunt d'ella el pes feixuc d'un caciquisme. Sobre això tinc jo unes idees concretes i estic disposat a defensar-les des d'aquí.

La segona directriu que s'exposa en el preàmbul, es redueix al temps més just possible en el Govern de les Comissions gestores, i això ens porta a un camp que el senyor Tries de Bes, amb la seva competència en matèries jurídiques, no em podrà negar que no s'assembla pas al Decret que va dictar el senyor Romero i Robledo. No s'hi assembla en res, perquè es limita l'acció d'aquestes Comissions gestores únicament en el període electoral. No anem a lliurar amb una gran bona fe aquests mateixos Ajuntaments elegits en la forma que coneixen les VV. SS., perquè puguin fer les eleccions municipals. No; nosaltres necessitem les garanties de què aquestes eleccions municipals es realitzin sense que pugui passar tot el que les VV. SS. havien creat a Catalunya, i que bona prova en tenen amb l'ocorregut a la «província» de Lleida, en aquella serralada i en aquella sèrie de pobles on hi ha encara un caciquisme desfermat que obeeix d'una manera cega les indicacions de la Lliga Catalana.

Un Sr. DIPUTAT de la Lliga: No, no!

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Que ho preguntin a Solsona!

Un altre Sr. DIPUTAT de la Majoria: I a Odén!

El Sr. PRESIDENT: Senyors Diputats: segueix en l'ús de la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació: Aquesta segona directriu que es perfila perfectament dintre del Projecte de Llei que jo defenso, demostra la previsió que en l'ordre administratiu ha tingut el Govern de Catalunya. Nosaltres no anem a donar facilitats perquè en aquest període transitori, en aquest període provisional, puguin aquestes Comissions gestores comprometre la vida administrativa dels Municipis. Nosaltres els hi diem que per tots aquells assumptes en els quals es necessiti el quòrum, no puguin actuar ni puguin resoldre les Comissions gestores. Això representa una tranquil·litat per a tots els que puguin suposar que equivocadament es puguin haver elegit persones que no estiguin capacitades de la seva missió i puguin produir un estat de pertorbació, un estat d'anarquia dintre de les finances municipals.

I anem a la tercera directriu, que diu que cal assegurar la intervenció en el govern municipal durant

les eleccions, dels Partits polítics que varen tenir més vots en cada localitat, en l'última consulta feta al cos electoral. Aquí no s'ha seguit el procediment automàtic. Nosaltres no podem acceptar de cap manera el procediment automàtic. L'automatisme representa sempre dintre de l'administració i en els ordres de govern, una comoditat. Es una tranquil·litat poder dir: «això s'ha fet d'una manera automàtica» i «què podeu dir contra nosaltres, si ho havem fet automàticament?» No; nosaltres no ens podem emparar en un automatisme que seria contrari a la voluntat del nostre poble. Nosaltres anem a buscar en les darreres eleccions del Parlament de Catalunya, eleccions perfectament netes i en les que es va expressar la voluntat del poble, anem a buscar en el resultat d'aquestes eleccions la forma de nomenar aquestes Comissions gestores. No ens interessa si en les localitats on hi ha Ajuntaments elegits per l'article 29, l'Esquerra va obtenir majoria, si la va tenir la Lliga Catalana, la Unió Socialista de Catalunya, o el comunisme. No ens interessa. A aquests pobles se'ls ha de respectar l'expressió de la seva voluntat, elegint una persona que els representi, i trobo molt estrany que Lliga Catalana en faci un retret dient que això és antidemocràtic. Això és l'expressió més sobirana de la voluntat del poble que es manifesta d'una manera clara i indubitable. Jo no sóc partidari de l'automatisme, per la senzilla raó de què aquesta comoditat que representa el nomenament de les Comissions gestores d'una manera automàtica, no és altra cosa que lliurar-se a l'atzar d'un automatisme que moltes vegades no podria representar la voluntat dels ciutadans. Jo sé que la significació de les darreres eleccions és la manifestació més pura de l'esperit liberal i democràtic, i que serà difícil treure aquest esperit per molta habilitat política i parlamentària que posin de manifest les oposicions.

I perquè s'ha de votar aquesta Llei? S'ha de votar aquesta Llei perquè jo trobo una manera més hàbil, no trobo una manera més pràctica de destruir els efectes de l'article 29. Els pobles que suporten aquest article 29 no representen res més, com he dit abans, que la indiferència, l'atènnia de la consciència col·lectiva de la població on s'ha aplicat aquest article 29. I jo dic: ¿Com anem a destruir aquest efecte si la impropriedat cultural i civil d'aquestes localitats no permet altra cosa que destruir això que no ha acceptat mai la República i no ha acceptat mai la Constitució de la República espanyola, sinó pels mitjans normals de la democràcia i del liberalisme? I arribem, senyors Diputats, al nus de la qüestió. Tot el problema, tota la qüestió plantejada davant del Parlament de Catalunya gira a l'entorn d'una qüestió essencialíssima. Hi ha a Catalunya encara pobles en nombre suficient que representen la fermaça d'un caciquisme impur. Jo dic: Si aquest caciquisme desfermat, si aquest caciquisme que ha anorreat totes les essències vitals de la consciència col·lectiva dels pobles, no tenim altra manera de destruir-lo que per una llei revolucionària; aquests pobles que encara no han sentit el pes de la República, d'avui endavant han de sentir aquest pes de la República i del liberalisme. Jo sé — i les VV. SS. saben perfectament — la importància que té l'Alcaldia en els pobles rurals.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: I a Sant Feliu de Guíxols?

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: I a La Llacuna?

Un altre Sr. DIPUTAT de la Majoria: I a Bagur en aquella època en què dominàveu vosaltres? Bagur era la taca negra dels districtes de la Bisbal. (El senyor President crida l'ordre amb la campaneta.)

El Sr. CONSELLER de Governació: En els pobles, el càrrec d'Alcalde, és d'una importància més extraordinària que en les ciutats i en les viles que tenen un contacte directe amb tots els mitjans i tots els camins de la civilització. Els Alcaldes en aquests llocs on hi ha l'article 29 moltes vegades representen un traspàs gairebé hereditari dintre la mateixa família dels càrrecs més alts d'autoritat a dins de la localitat. Nosaltres sabem que el caciquisme s'aferma en aquesta temença que s'inspira en el poble; nosaltres sabem que aquest caciquisme és una de les xacres que s'ha d'estingir amb mà dura i inflexible. Nosaltres no podem admetre que aquests Ajuntaments que en el dia 14 d'abril, quan nosaltres lluitàvem per la República, aquests Ajuntaments que eren els residus de les Unions Patriòtiques, que més tard vestien amb els vestits d'altres Partits polítics, continuïn la seva vida a dintre de la comunitat. Nosaltres no podem acceptar això, i jo, contra aquest caciquisme, contra aquesta xacre que xucla tota la sang, tota la vigoria del poble, que a Catalunya representa una espècie de rêmora dintre de la vida ciutadana de Catalunya, jo tinc la voluntat inflexible de no acceptar aquests Ajuntaments que no tradueixen la voluntat popular. Jo els dic que pel damunt d'aquests Ajuntaments elegits per l'article 29, per damunt d'ells està la voluntat suprema del bé de la República i de la Catalunya autònoma. He dit. (Molt bé, en la Majoria.)

El Sr. SOL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Sol.

El Sr. SOL: Senyors Diputats: Amb una concisió de paraula i amb una precisió de concepte que seria impossible superar, el nostre il·lustre amic senyor Abadal, com ja ha referit fa poc el senyor Conseller de Governació, va concretar ahir d'una manera claríssima l'opinió que en aquesta Minoria de Lliga Catalana li mereix el Projecte de Llei que estem discutint. És — deia el senyor Abadal —, i és i ho considerem, com un atac a les Minories de Catalunya; com un atac a l'esperit democràtic de la nostra regió; com un Projecte de Llei antidemocràtic. I ultra tot això, és un Projecte de Llei injustificat, plenament injustificat, ultra impolític i inoportú inclús políticament. És injustificat, perquè després de dos anys de República, quan manquen tan sols quatre setmanes — avui precisament —, quatre setmanes perquè es compleixin els dos anys d'instauració de la República, resulta realment extravagant que es dongui compte ara el Govern de Catalunya de què hi ha quatre-cents setanta Ajuntaments dintre de Catalunya antirepublicans — i no sé per què els diem antirepublicans, perquè no ho són —. Això es podia dir per allà l'octubre, quan es presentà la Llei general al Parlament de la República espanyola, desconeixent la realitat d'aquells moments a la resta d'Es-

panya; però a Catalunya, quan fa quatre mesos que hem anat a consultar el cos electoral, amb quin dret aneu a dubtar del republicanisme del poble català?

Una VEU de la Majoria: Del poble, no; dels cacics!

El Sr. SOL: Ja en parlarem també. Doncs si aquest resultat de conjunt demostra que els quatre-cents setanta Ajuntaments de Regidors designats per l'article 29 de la Llei no han estat ni un destorb ni una dificultat perquè triomfés aquest esperit repúblicà, ¿per què anar, després, a regatejar-los el dret de manifestar-se en la forma que estimin per convenient? No tots aquests Ajuntaments són fills del caciquisme; no solament no ho són tots, sinó que jo estic per dir que és una mínima, molt ínfima part d'aquests Ajuntaments la que es pot dir que fou designada per efectes d'una acció caciquil. Podríem parlar molt llarg respecte d'aquest concepte del caciquisme. Persones de més autoritat, i jo no esmento sinó els que estan en el vostre camp, el senyor Unamuno...

Diverses VEUS de la Majoria: No, no; mai!

El Sr. SOL: Doncs, n'esmentaré un altre: don Manuel Azaña...

Les mateixes VEUS: Sí, sí, senyor!

El Sr. SOL: Don Manuel Azaña opinava que aquests Ajuntaments de l'article 29, una vegada canviats tornarien a ésser el mateix que eren abans. Perquè, senyors, això que se'n diu caciquisme i que no és més que l'expressió d'un estat passiu d'acció política en un sentit potser negatiu de civisme dels pobles. (Rumors i protestes.)

El Sr. PRESIDENT: Senyors Diputats: Amb interrupcions constants és impossible deliberar.

El Sr. SOL: ¿Creieu que en un poble isolat se li va a infiltrar de cop i volta l'esperit polític, apartat en absolut de tota l'opinió, de tota, inclús del coneixement d'allò que és la vida civil i política? ¿Es que creieu que això s'improvisa? Si ho creieu, feu allò que vulgueu. Podreu canviar, podreu modificar les formes de constitució d'aquests Ajuntaments, però no us càpiga dubte que la immensa majoria, a l'endemà de la substitució i de les eleccions, seguiran reflectint les mateixes característiques en els pobles. Si és un poble que no sent aquesta inquietud política, les inquietuds espirituals d'una revolució, continuarà passivament en la seva actitud, conforme amb aquell article 29 que va ésser, no una invenció conservadora, sinó una importació estrangera del poble, on el sentit constitucional i democràtic s'havia manifestat més i millor: Anglaterra.

És, com deia, injustificada aquesta Llei perquè no hi ha cap motiu d'interès general honestament polític que pugui avui, al cap de dos anys, venir a determinar la necessitat d'un canvi d'aquests Ajuntaments. No és en aquest sentit justificada, perquè us dic que això és una pura fantasia, és un estat que no canviarà ni amb República ni sense República en molts anys.

El Sr. FRONJOSA: ¿Que es pensa que governa el senyor Cambó, encara? Governava el senyor Azaña.

El Sr. SOL: No he de contestar aquesta pregunta.

El Sr. PRESIDENT: Senyor Fronjosà, no interrompi. En el moment oportú de la discussió podrà la V. S. fer ús de la paraula.

Un Sr. DIPUTAT : Defensa el caciquisme !

El Sr. SOL : No defenso el caciquisme. El caciquisme és un fruit de tots els Partits, perquè no és un fruit específic, és un fruit d'incultura popular i allí on hi hagi aquesta incultura es demostrarà aquesta passivitat.

Hi ha, a més a més, un altre concepte de l'article 29, que és el de l'assentiment comú, l'assentiment general del poble. No hi ha cap necessitat que es vagi a la lluita allí on l'opinió és quasi unànime a favor de determinats candidats. Allí on hi hagi una unanimitat és indiscutible que amb l'article 29 o sense 29 aquesta unanimitat es demostrarà com en el cas del senyor Macià. És evident que si hi ha un assentiment general, és evident que amb 29 o sense es produirà un fet. De manera que voleu justificar sobre un fantasma, sobre una llegenda, la necessitat d'una Llei com aquesta d'excepció. Cau completament per la seva base. És, demés, antidemocràtica, perquè aquests Ajuntaments per l'article 29 són Ajuntaments designats en un perfecte moment de legalitat vigent. El dia 12 d'abril que varen ésser designats, ho foren d'acord amb una Llei i jo m'explico que en produir-se el dia 14 d'abril i com a conseqüència d'aquelles eleccions precisament, el canvi de règim amb un moviment revolucionari, el Govern de la República hagués en aquells moments suprimit en absolut els Ajuntaments designats per l'article 29. Llavors sí que tenia, quan menys, aquelles raons a les quals s'ha referit el senyor Conseller de Governació. Era una llei revolucionària, es trobava en aquells moments en peu encara l'acció revolucionària que va portar la República; però al cap de dos anys donar-se compte, al cap de dos anys i a la vigília d'unes eleccions, d'aquest caciquisme i dels efectes d'aquest caciquisme, no. Això el que revela, senyors, és que la finalitat exclusiva — ho ha confessat ben senzillament i ben francament el senyor Conseller de Governació — la finalitat exclusiva d'aquesta Llei no és respondre a una necessitat d'interès general, no és tampoc respondre a una necessitat d'interès republicà, és senzillament fer-se amb un instrument electoral, no a favor de la República, no tan sols a favor d'un principi, sinó d'un Partit, això és antidemocràtic.

El Sr. FARRERES I DURAN : No deveu pas haver sentit el Conseller de Governació; precisament ha dit tot el contrari.

El Sr. SOL : Jo dic el que diu el Projecte de Llei i les conseqüències d'aquest Projecte. I per consegüent, resulta que la finalitat és exclusivament electoral, es posa en mans del Partit que governa un instrument, un aparell fet a mida per a assegurar la majoria possible (*Protestes en els bancs de la Majoria*) la majoria possible d'eleccions en els pobles als quals fa referència; i això, senyors, això és antidemocràtic. Però, a més a més, això representa un lamentabilíssim retrocés en els nostres costums polítics (*Rialles*), un lamentabilíssim procediment que veniu a implantar, que podreu mantenir, però que serà una taca que per sempre caurà sobre el Partit d'Esquerra Republicana. (*Protestes en els bancs de la Majoria*.) El temps ho dirà. A mi em basta aquesta profecia. Serà una taca que us quedarà sempre, perquè és

evident, senyors de la Majoria, és evident, que us deixeu portar per uns afanys excessivament innecessaris, perquè vosaltres sabeu que sense necessitat d'aquesta Llei teniu avui prou força dintre l'opinió de Catalunya per no haver d'acudir a aquesta Llei excepcional que com us deia abans no us fa cap honor ni us deixarà cap glòria a la història del vostre Partit.

El Sr. FRONJOSA : Ja em direu quina història del vostre Partit.

El Sr. PRESIDENT : Senyor Fronjosà, jo li prego que no reiteri les interrupcions amb aquesta freqüència. La Cambra, per damunt de tot, ha de deliberar i no és possible fer-ho amb interrupcions constants.

El Sr. SOL : Per desgràcia d'ells hi ha una absoluta ignorància respecte de la història, una absoluta desconexença...

El Sr. FRONJOSA : Esteu abusant de la democràcia de l'Esquerra.

El Sr. PRESIDENT : Senyor Fronjosà : la V. S. està abusant de la condescendència de la Presidència, la qual l'ha cridat ja moltes vegades a l'ordre. La Presidència és la resultant de tots els senyors Diputats. No hi ha cap Cambra que pugui deliberar amb aquestes reiterades interrupcions. Una de les condicions elementals del règim parlamentari i democràtic és saber escoltar per a poder després rectificar. He d'esperar que sabran respectar els drets de tots els senyors Diputats i evitaran aquestes interrupcions que de continuar convertiran aquesta Cambra en una cosa indigna d'ella mateixa, de Catalunya i dels senyors Diputats.

El Sr. SOL : Jo li agraeixo doblement a la Presidència les seves paraules, perquè, si bé es veritat que aquestes interrupcions no contradiuen el meu propòsit, porten un incitant a la meua vehemència ja natural, i és clar, em provoquen una doble fatiga. Pel demés, cregui, senyor President, que aquestes interrupcions em revelen que no està ben situada la història del que ha fet en tota aquesta matèria la Lliga Regionalista, de la qual n'és una continuadora la Lliga Catalana.

Deia, senyors Diputats, que realment és aquest Projecte de Llei no solament antidemocràtic, a més a més d'injustificat, perquè no hi ha cap raó d'ordre general ni polític, honestament considerada la política, que la justifiqui, que determini una necessitat peremptòria, urgent, d'aquest canvi. I he de dir perquè considerem, o considero jo també personalment, que és aquesta Llei impolítica. Quan es va discutir al Parlament de la República espanyola la Llei general respecte de la substitució dels Regidors que, en més de quatre mil Ajuntaments d'Espanya, potser sis o vuit mil, havien estat designats de conformitat amb l'article 29 de la Llei aleshores vigent, es deia, per a justificar-ho, allò que fa un moment ens retreia i recordava el senyor Selves : la necessitat de què l'esperit republicà anés a tots els recons d'Espanya on encara no havia arribat aquest esperit. Jo, precisament, sóc dels qui creuen que la República a Espanya necessita potser més que en cap altre país una base i un coixí de cultura i de democràcia conscient,

en la de què a més a més de drets del poble sàpiga el poble quins són els seus deures. Jo que crec honradament que per a consolidar aquest règim — que a tots interessa consolidar-lo — el primer factor serà el d'una absoluta tranquil·litat d'esperit en tots els sectors, perquè tots s'hi trobin bé i desapareguin d'una vegada les possibilitats i somnis d'alguns reaccionaris que puguin posar en perill la República. Jo que crec tot això, hi afegeixo que considero aquesta Llei absolutament impolítica, senyors de la Majoria. Aquí es parla molt de la necessitat de republicanitzar Catalunya, però jo el que no sento és que es parli de recatalanitzar Catalunya. Aquí ens recordem cada dia de la necessitat de donar la nota estrident; del que no ens recordem massa sovint és de què és precis retornar a Catalunya la plenitud de consciència, com deia abans d'ahir el meu amic senyor Vallès i Pujals, del seu sentit nacionalista, cosa que fou acollida amb certa sorpresa, quan en Prat de la Riba fou el primer nacionalista. Unicament pot sorprendre a qui ignora la història de la Lliga...

El Sr. CANTURRI: No, no; a qui la coneix perfectament.

El Sr. SOL: Doncs, com us deia, si des de dalt dels cims de la República espanyola es parlava i s'invocava la necessitat de republicanitzar Espanya, ¿no és just també que des del Govern de Catalunya es pensi un xic en la necessitat de fer amable la vida de tots els catalans dintre de Catalunya, que es pensi en la necessitat d'acabar d'una vegada amb possibles guerres espirituals, divisions, agressions i violències entre els catalans? ¿No és hora de què es pensi també de què és necessari si volem que l'autonomia de Catalunya respongui al que tots somniàvem que havia d'ésser, no creieu, senyors de la Majoria, aquells, sobretot, que porten viu el sentiment nacionalista, no creieu que no és el camí millor per a arribar a aquesta consolidació, per a arribar a fer possible la convivència de les diverses opinions que formen una nacionalitat? ¿Es que heu oblidat que Catalunya és Majories i Minories, és monàrquics i republicans, és ateu i catòlics? ¿Que us oblideu de què Catalunya és el conjunt de tots els homes que estan sobre Catalunya i que, a més, és el conjunt de tots els esperits, de totes les opinions i maneres de sentir i pensar? ¿Com fareu, doncs, possible que l'autonomia arrel·li en el cor de tots els catalans que no tinguessin un sentiment pregó, com volem fer que sigui estimada per tots l'autonomia, si comenceu per posar aquestes divisòries? Vosaltres teniu un exemple patent que aquí es referia abans; fa quatre o cinc mesos tot Catalunya es manifestava en unes eleccions generals i ni un sol candidat monàrquic va triomfar. Doncs, ja teniu l'exemple en aquest sentit. Ni un sol candidat monàrquic va poder triomfar. En canvi, ¿no és més propi d'un Govern català, no és més propi d'un Parlament català, que on vagin i adrecci les seves més primordials inspiracions sigui a això; a què tots els catalans, absolutament tots, tant de dreta com d'esquerra, tant del centre com de totes les bandes, de les diverses idees i sentiments, contribueixin a afermar d'una manera

definitiva aquest triomf que hem pogut obtenir del reconeixement de la personalitat catalana?

Si no hem de fer aquí res més que estridència esquerrana, confessem que aleshores no tenien raó fonamental les aspiracions autonòmiques, perquè aquestes idees són compartides arreu d'Espanya per totes les demés regions. El que va fer que tinguéssim una raó positiva per a demanar aquesta autonomia, si alguna cosa ens donà a tots el dret per a primer demanar i avui mantenir aquesta autonomia, és precisament el fet d'ésser catalans, i de catalans, com us deia abans, en som tots. És precis que ultra catalans, siguem catalanistes; i no és el camí, senyors de la Majoria, com us deia, senyors del Govern, el de què en les primeres eleccions, en les quals han de decidir-se qui seran aquells que han de representar els interessos del poble i els han d'administrar en els petits i grans poblats, siguin fills precisament d'unes eleccions fetes a base d'un instrument purament i neta governatiu.

Ara vaig a dir això, que s'ha dit que estava equivocat. Té el Projecte dos aspectes: el primer, aquest de caràcter general al qual m'he referit; però té el segon el de l'automatisme o no automatisme per a la designació dels Regidors. I respecte d'això, jo sóc el primer de compartir el criteri del senyor Conseller de Governació quan realment l'automatisme no resol el problema de la competència ni de la capacitat. És evident, que deixar a l'atzar quines siguin les persones que han d'estar al front de l'administració municipal no és una garantia absoluta de què aquelles siguin les millors i més adients per a tenir aquest Govern i aquesta orientació municipal; però no a favor nostre, a favor vostre, té l'automatisme el gran valor de donar al poble la garantia de la imparcialitat. Tots sabem — i precisament vosaltres ho sabeu més i per això aneu a aquesta Llei —, tots sabem quina és la influència que pot tenir l'exercici de l'autoritat local en uns moments d'eleccions. És més, el sol fet que vosaltres volgueu que aquestes Comissions gestores prenguin possessió cinc dies abans del període electoral, encara revela més el que creieu que les limitacions que el període electoral comporta puguin ésser un destorb per a — no trobo la paraula adequada, i perdoneu si és una mica forta — la maniobra electoral a què pugui prestar-se el fet de no tenir-ne. No trobo una forma més gràfica de manifestar-me, sobretot tenint en compte que la franqueta amb què s'ha produït el senyor Conseller de Governació és precisament en aquest sentit — i no us ofengueu — i hi ha hagut persones més amigues vostres que a Madrid, sense ofensa per a ningú, van dir que miréssiu l'efecte que pot produir l'entrar amb un joc de cartes marcades. Això es va dir sense protesta de ningú, quan es discutia aquesta Llei sobre l'article 29, i no per persona que us sigui desafecte. De manera que vol dir que aquesta Llei, quan no és automàtica absolutament, dona la sensació al poble de què és un instrument d'influència electoral i que va exclusivament a complir la finalitat de fer triomfar als amics del Partit. I això és el que entenc jo que és impolític, ultra l'ésser impolític i antidemocràtic no és convenient per a aquella finalitat a què em referia d'una amable convivència de tots els sentiments i de totes les opinions, sense perjudici de què cadascú, dintre d'aquesta zona temperada, com s'ha dit tantes vegades de la política,

pugui aspirar a treballar per al triomf particular de cada un.

De manera que és indiscutible que si un dels individus que han de formar la Comissió gestora és designat per un Partit, i l'altre individu és designat per l'altre Partit, i el tercer es designat per la Generalitat, ja em farà el favor de dir-me aquell senyor que afirmava que no era una cosa partidista, què representa això. ¿Es que hem de creure que la Generalitat, que el Govern de la Generalitat, que el Conseller de Governació, a aquest tercer el nomenarà a proposta dels Partits contraris dels governants? No, evidentment no. Si el Govern hagués tingut aquest propòsit encara podia haver dit que el tercer fos nomenat per exemple d'entre una terna que proposi el Partit que major nombre de vots tingués en aquella localitat. Encara acceptariem això. El que no es pot acceptar és que es tracti de constituir unes Comissions gestores a tot Catalunya a base de dos contra un. Podria ésser perfectament que aquest fos nomenat i designat per la Generalitat, però dintre d'una terna proposada pel Partit que major nombre de vots tingués, no el 12 d'abril, perquè es tracta de l'article 29, sinó el 20 de novembre, la primera ocasió en què s'ha manifestat la voluntat popular i l'opinió d'aquell poble. Però això no ho diu la Llei, però no ho diu el Projecte. El Projecte el que diu és que hi haurà un Regidor, un individu nomenat pel Partit que major nombre de vots hagi tingut, i un altre pel que segueix. De manera que en els 470 Ajuntaments, Esquerra Republicana hi tindrà un individu.

El Sr. CONSELLER de Governació: O no li tindrà.

El Sr. SOL: O per majoria, o per minoria, sempre.

El Sr. CONSELLER de Governació: O no l'hi tindrem, perquè es donen casos que no hi és.

El Sr. SOL: Sempre resultarà que l'hi tindreu per haver obtingut el major nombre de vots, o el que el segueix. No hi haurà mitja dotzena d'Ajuntaments en els quals no sigui així, i per consegüent no és el cas i és molt possible per consegüent que els 470, jo vull posar el cas que es donarà en què hi haurà un individu d'Esquerra Republicana, un altre de l'altre Partit que el segueixi en nombre de vots, i el tercer el nomenarà el senyor Conseller de Governació, absolutament a la seva voluntat. Jo dic: ¿Es que les minories creieu que poden tenir l'esperança que aquest tercer, el senyor Conseller de Governació, amb tot el seu sentit democràtic, amb tot el seu afany d'imparcialitat, podrà, encara que vulgui, designar-lo a petició d'un altre Partit que no sigui el d'Esquerra Republicana de Catalunya? Seria inconcebible, i per consegüent aquesta Llei dona la sensació, i ha de donar la sensació a tot Catalunya, a les minories de tot Catalunya, ha de donar l'absoluta sensació de què a allò que es va, és a que aquests 470 Ajuntaments hi hagi una Comissió encarregada de fer unes eleccions. I això és, senyors de la Majoria, senyor Conseller de Governació, molt pràctic políticament, però té molts defectes i entre altres, potser el més greu de tots, i potser no us haureu adonat de la transcendència d'aquesta gravetat, té la conseqüència ineludible de què aneu a establir una política d'u-

nilateralitat, que us portarà forçosament, fatalment a un fracàs.

Un Sr. DIPUTAT: A l'infern.

El Sr. SOL: A tot arreu on s'ha intentat fer monòleg polític en governació, a tot arreu s'ha acabat amb un fracàs. Si voleu anar a un règim democràtic, a un règim parlamentari, heu de tenir consciència de què és indispensable que totes les opinions, que tots els sentiments, que totes les aspiracions, per contradictòries que siguin, tinguin una expressió en la vida pública, i en el camí que heu emprès sembla que voleu anar a fer una espècie d'Unió Patriòtica a la inversa, de la vorera del davant. Una espècie de Partit que tregui el dret al Govern a tots el altres Partits i això creieu que inclou un greu perill, perquè aneu restant a les Minories totes les formes d'expressió, i vindrà un moment en què s'arribarà a l'estancament polític, al retraïment de la massa, que creu que això és una cosa que no es pot superar, o allò que és pitjor, portarà a la revolta, perquè la violència porta sempre a la violència, i ja veieu com en parlar de violència no em puc referir a nosaltres que som, hem estat i serem sempre contraris a la violència. Parlo en nom de totes les minories de Catalunya. Crec que el que defensem nosaltres és en favor dels drets d'aquestes minories i també per la conveniència vostra, principalment d'arribar a constituir una Esquerra de Govern. Perquè si creieu que pot perdurar el sentit d'un Govern revolucionari, us equivoqueu. No fareu aleshores república ni democràcia, ni fareu cultura, ni, el que és pitjor, no fareu Catalunya, i aquesta seria la pitjor de les conseqüències que podrien caure sobre vosaltres. (*Molt bé, en la Minoria de la Lliga Catalana.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Comorera, per a consumir un torn en pro.

El Sr. COMORERA: Senyors Diputats: He d'explicar en poques paraules, perquè el tema no en mereix gaires més, la posició de la Minoria socialista respecte el dictamen de la Comissió de Governació. Concretament, nosaltres acceptem el dictamen, i l'acceptem veient-hi un defecte capital, que és el seu retard sobre tot, i un altre que és, podríem dir-ne, el seu to dèbil. Contra aquest Projecte s'han fet dues objeccions, una en el sentit catalanista i una altra en el sentit democràtic. Ha dit el senyor Sol que aquest Projecte és anticatalanista i és antidemocràtic. Potser sí que és anticatalanista en el sentit que els senyors de la Lliga Catalana entenen el catalanisme. Però en el sentit que nosaltres l'entendem, l'interpretem i el sentim, no pot pas ésser-ho. Evidentment que a Catalunya tots som catalans, però som catalans de moltes maneres. Hi ha el català del Passeig de Gràcia, i hi ha el català del Clot, hi ha el català de Sant Isidre, i hi ha el català de la Unió de Rabassaires. Tots són catalans, però uns molt diferents dels altres. I quin catalanisme és el que ha triomfat senyors Diputats? El catalanisme tradicional que fins ara havia sempre triomfat i manat a Catalunya, el del Passeig de Gràcia, el de Sant Isidre o l'altre? El catalanisme de la immensa massa popular, que fins ara havia estat sempre sotmès al caciquisme, a l'explotació de l'altre catalanisme. De manera que des del punt de vista catalanista, al nostre entendre el Projecte és perfectament ca-

talanista. Democràticament no. Naturalment que si fos antidemocràtic, nosaltres no hi estaríem pas d'acord. Nosaltres tenim la pretensió d'ésser els demòcrates integrals del món. En el món, potser per excés d'amor i d'adhesió als principis democràtics, el socialisme ha sofert greus derrotes. Vol dir que nosaltres som demòcrates de veritat, demòcrates substantius, no demòcrates d'apariència i de fantasmes, sinó demòcrates veritables, i si aquest Projecte realment fos o significués un atemptat a la democràcia, evidentment que nosaltres hauríem de votar en contra. Però és que nosaltres entenem que no tan sols no és un Projecte antidemocràtic, sinó que és un Projecte profundament democràtic.

No cal que jo us expliqui quina era la situació espanyola i catalana abans de la República. Sota la monarquia, Espanya era un cos esmortuït. Grans zones d'enviliment cívic constant, i petits nuclis de vitalitat ciutadana. Les grans ciutats, algunes viles, els nuclis industrials sobretot que no perderen mai llur fesomia autènticament republicana i ciutadana, però els esforços dels quals es veien sempre completament ofegats, per l'allau d'aquella altra zona del cos espanyol, mort i sotmès al caprici del cacic i de l'article 29. Sota la Dictadura, aquest enviliment cívic de l'esperit i de la consciència espanyola s'accentuà i s'estengué per sobre tot Catalunya. La zona peninsular que fins aleshores més havia pogut salvar-se, en el terreny de la democràcia, més trossos havia pogut conservar de la seva dignitat cívica i catalana, sota la Dictadura es féu el gran silenci. Semblava que realment l'esperit cívic havia mort completament i que no seria ningú capaç de reviscolar-lo en molts anys. Però com que les collectivitats no moren, no poden morir, i com les idees tampoc moren, ni poden morir, quan sembla que estan mortes ho estan sols aparentment, perquè hi ha les forces de la subconsciència que van treballant i forjant la nova renaixença. Aleshores, al cap dels anys, és quan, sota la monarquia i sota la dictadura, i sota l'enviliment i l'aparent silenci, es forjà la nova ànima cívica de Catalunya, i es produí allò que vosaltres sabeu, el gran ressorgiment de l'esperit cívic català que ens portà el 12 d'abril.

Però a Catalunya mateixa, en algunes zones catalanes, l'enviliment català era tan profund i tan extens, tan integral, podríem dir, que ni aquell gran moment històric sentiren. Mentre tot Catalunya es sentí commoguda i es revoltà contra l'obra tradicional, hi hagueren arreu de Catalunya petits focus, petits nuclis morts encara, en els quals no hi hagué ressonància de cap naturalesa d'aquell gran moviment de ressorgiment cívic i ciutadà. Va néixer la República, i per l'impuls dels grans nuclis ciutadans i dels grans nuclis comarcals que es varen incorporar a la vida ciutadana després de llarguíssims anys de silenci i de resignació. Però la República va néixer amb un pecat d'origen, pecat d'origen que ara estem pagant i que possiblement a tots els demòcrates vertaders ens costarà molt car. El pecat d'origen de la República va ésser la fraternitat. Tots érem germans, sí, tots érem germans. Espanya era l'orgull del món, perquè Espanya havia canviat el seu règim polític, havia destruït, s'havia alliberat d'aquella opressió secular de la monarquia, sense haver vessat una gota de sang; i per això es presentava davant del món orgullosa

de la seva bonhomia i del seu esperit caballeresc. I justament per això, que jo qualifico de pecat d'origen, la República no va derogar l'article 29, no va pensar en l'article 29, com si no tingués l'obligació imperiosa de derogar-lo, com si no tingués l'obligació imperiosa d'arribar fins als focus del caciquisme, fins els nuclis de població encara sotmesos a la tirania caciquil, en incorporar-los als corrents alliberadors de la República. I així ha deixat la República passar el temps. Però si solament poguéssim assenyalar aquest mal, no fóra molt; però desgraciadament, aquest no és més que un botó de mostra, un petit exemple dels errors comesos per tots, per nosaltres i per vosaltres i pels homes de Madrid. Perquè en definitiva en tots els ordres de la vida col·lectiva espanyola, fins també catalana, es pot observar una gran timidesa, davant dels problemes vius que planteja la pròpia revolució. I per raó d'aquesta timidesa amb què s'ha actuat, s'han anat agreujant tots els problemes en una forma extraordinària, degut en gran part a la reacció evident i progressiva de les forces reaccionàries, que semblaven ben mortes a l'adveniment de la República. La República s'ha de reconèixer que ha demostrat valentia en el terreny de la legislació, però en la pràctica, aquesta legislació és una lletra morta, és tan sols un escrit en el paper. I per això, observem i podem dir que la República no ha destruït les organitzacions del règim antic; no ha destruït la influència de la burocràcia, ni de la magistratura, ni de l'exèrcit, ni de la mateixa clerecia, ni ha destruït l'aristocràcia, ni ha atacat a fons cap estament, cap casta, cap classe de les que sostenien l'antiga monarquia. I aquestes castes i aquestes classes i aquests estaments, són els que procuren i fan esforços per a interposar-se en el camí de la República, i són els que posen en perill moltes vegades la vida de la República. Sí: la República s'ha caracteritzat per la seva timidesa. I aquesta timidesa de la República és el que explica el fet extraordinari de què després de dos anys d'haver estat proclamada la República es comenci a pensar en els Ajuntaments elegits per l'article 29. Han transcorregut dos anys aproximadament des de la proclamació de la República, i el cert és, l'evident és que el mateix 14 d'abril el Govern provisional tenia l'obligació, no tan sols de dissoldre els Ajuntaments elegits per l'article 29, sinó que en molts dels casos, els Consellers d'aquests Ajuntaments els havia d'enviar a presidi...

Diversos senyors DIPUTATS de la Majoria :
(Molt bé, molt bé!)

El Sr. COMORERA : ...perquè molts d'aquests Consellers eren responsables, eren culpables d'un delictes de lesa democràcia. S'ha de reconèixer que la permanència, el respecte en què han viscut fins ara els Ajuntaments elegits per l'article 29, era la prova evident de què res es podia, ningú gosava oposar-se a aquella màquina torturadora i trituradora que tant mal feia en el concepte i els principis de la dignitat espanyola i catalana. I encara que tan sols fos per vetllar per la dignitat ciutadana, la República havia de fer un escarment en relació a aquests Ajuntaments elegits per l'article 29. Però el cert és que la República no ho va fer, i per això les dificultats s'han anat amuntant. I com que les forces adverses a la República en comptes de reconèixer

aquest esperit cavalleresc de la mateixa, no han fet altra cosa que reaccionar i volen arribar fins a la fi i acabar amb aquesta República, l'oportú, el convenient, és acabar amb aquestes forces; i encara que poguem dir que tard, la República dos s'han anat amuntegant. I com que les forces adyverses, es decideix a rectificar la seva conducta, a seguir el camí convenient i en conseqüència a fer saber a la gent que espiritualment no estan amb la República encara que aparentment hi estinguin, a fer-les saber, repeteixo, que per aquí hi haurà República i hi haurà democràcia autèntica, i dic «democràcia autèntica» per la raó de què aquest Projecte no es pot qualificar d'antidemocràtic, tota vegada que aquests Ajuntaments per l'article 29 no representen una democràcia vertadera, perquè en aquests quatre-cents pobles de Catalunya que tenen Consellers elegits per l'article 29, mai s'ha viscut una vida de democràcia.

Diversos senyors DIPUTATS de la Lliga: Sempre, sempre.

El Sr. FRONJOSA: No s'engresquin, que hi perdran diners. (*Rialles.*)

El Sr. COMORERA: Tots sabem prou bé, senyor Vidal i Guardiola...

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Ja us ho explicarem.

El Sr. COMORERA: No heu d'explicar-me res, perquè no necessito mestre. Jo dic, que tant les VV. SS. con jo sabem que justament l'article 29 ha estat la prova de la mort cívica de tots els pobles, i a Espanya l'article 29 ha estat sempre la realitat de la màquina caciquil de la monarquia. Sí; de l'article 29 se'n feia gran ús a Extremadura, a Lleó, a les dues Castelles, a Múrcia i a Andalusia. A Catalunya, l'article 29 trobava la seva aplicació en aquelles regions més isolades o apartades dels grans nuclis urbans i dels grans centres de comunicació. Aneu a Lleida i es podrà comprovar, encara que prou ho sabeu, que l'article 29 no ha trobat aplicació sinó en les comarques, en els pobles de la muntanya, com a Odén, petits nuclis de població que estan completament apartats de la vida civilitzada, pobles de vida democràtica morta que troben dificultats per a incorporar-se als corrents del món civilitzat, raons per les quals la màquina caciquil pot actuar amb tot el seu vigor i la seva força.

I en aquestes condicions jo pregunto: ¿Pot ésser antidemocràtic un Projecte que va justament a portar democràcia i legalitat als pobles que no viuen la vida democràtica, als pobles que sempre s'han vist ofegats per interessos dels cacics, del cacic que viu en el poble o en la comarca, o que viu a la capital o població allunyada? No pot dir-se així d'aquest Projecte, perquè l'autèntica democràcia és la que tendeix a possibilitar a totes les collectivitats, a tots els nuclis humans per petits que siguin, per abandonats i per ignorats que siguin i per apartats que estiguin de les grans vies de comunicació i de l'intercanvi de les idees i de les coses, la seva incorporació a la vida civil amb tota la plenitud de facultats i de drets, a fi de què aquests pobles puguin viure llur vida realment democràtica.

Aquesta és la veritat; tot el que no sigui això, tot l'altre, no és més que voler dissimular l'in-

confessable, justificar els procediments del vell règim i pretendre sostenir una situació de fet que no té res a veure amb la democràcia, ni amb la llibertat, ni amb la dignitat dels homes. Nosaltres estem plenament convençuts de què dels quatre-cents Ajuntaments de Catalunya a què ens hem referit, tres-cents dirien...

El Sr. SOL: Dirien el mateix. (*Alguns altres senyors Diputats de la Lliga diuen paraules que no es percebeixen clarament.*)

El Sr. PRESIDENT (*imposant ordre amb la campaneta*): Segueixi el senyor Comorera. La Presidència prega als senyors Diputats que no interrompin a l'orador.

El Sr. COMORERA: Jo tinc potser la mala costum, que no considero una mala costum, d'expressar clarament el meu pensament.

El Sr. PRESIDENT: La V. S. està dintre de la pràctica reglamentària.

El Sr. COMORERA: No empro paraules que desfacin el que penso, i si veig que una actitud té un determinat caràcter, ho manifesto, i és per això que dic que l'actitud de la Lliga Catalana no té res a veure amb la democràcia. Això, en el meu entendre, no és més que una qüestió per a defensar posicions tàctiques i res més que això. De manera que per nosaltres, els Diputats d'Unió Socialista de Catalunya, el Projecte de la Comissió no és ni antidemocràtic ni anticatalà. No és antidemocràtic per les raons que he manifestat, ni anticatalà en la forma com nosaltres sentim el catalanisme, que difereix, naturalment, de la manera com l'entenen els senyors Diputats de Lliga Catalana.

I crec més encara. Creieu vosaltres que aquest Projecte ha vingut tard, però ja està aquí i convé que vagi endavant i que s'apliqui ràpidament, perquè nosaltres hem d'ésser demòcrates que aprenguin amb l'experiència dels altres. Hi han hagut en el món demòcrates que per una aparent democràcia, s'han deixat perdre la democràcia i també hi ha en el món homes que, per una adhesió aparent als principis democràtics, viuen sota lluites i règims contraris.

El Sr. ESPANYA: Kerenski.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Quin exemple! Un dictador.

El Sr. ESPANYA: Al revés. Es va deixar prendre la democràcia.

El Sr. COMORERA: És evident que la República espanyola està sofrint una indigestió de juricitat, de legalitat i que si nosaltres no haguéssim reaccionat contra aquests llaços i no ens hi anéssim enfrontant, encara que ens diguin revolucionaris, per tal de fer la nostra legalitat, ni hi hauria República ni autonomia, i hauríem perdut la darrera possibilitat de recobrar la llibertat ciutadana i d'homes catalans. (*Molt bé i aplaudiments en els bancs de la Majoria i Unió Socialista.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Senyors Diputats: En nom de la Comissió, després del brillant discurs del senyor Comorera, aquesta Comissió es veu gairebé rellevada de fer manifestacions. Després d'haver sentit el senyor Sol, he

de dir que aquest Projecte de Llei no és d'una envergadura que requereixi una intervenció nombrosa i proluxa, i, per tant, tampoc mereix la pluja de vots particulars de la Lliga Catalana i l'anunciada pluja d'esmenes a l'articulat.

No obstant, com que la Comissió pensa així sobre el Projecte de Llei, les minories no estranyaran que la Comissió sigui el més breu possible. Aquest Projecte de Llei té antecedents legals que tots coneixen, i no solament com precedents o antecedents l'esmento, sinó en quant aquests són l'expressió del sentir i del pensar republicà de totes les terres d'Ibèria. Tots recordem que el Govern provisional de la República quan va convocar les eleccions, una de les primeres mesures que prengué fou la de suprimir l'article 29. Posteriorment, amb retard — i en aquest punt coincideixo personalment amb el senyor Comorera —, va portar el Govern Azàña el Decret de setembre anunciant un Projecte de Llei sobre l'article 29, i en el breu preàmbul que l'antecedeix declara que la subsistència de l'article 29 era una cosa que pugnava d'una manera radical amb l'esperit democràtic de la República.

De manera que és un fenomen comú aquesta manera d'enjudiciar aquest problema per tots els republicans de les terres ibèriques. La nostra regió té una intensitat de vida cívica, política, i per això aquest sentiment és en nosaltres més intens. Es parlava de retard, però jo entenc que ens hem de felicitar de què tantost organitzat el Parlament es vagi a aquest acord que explica el perquè de l'oposició de les dretes, que les alarma i fa produir aquest nombre de vots particulars i aquesta actitud bel·licosa.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: No, no.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Parlamentàriament bel·licosa. Seria molestar inútilment a la Cambra comentar els arguments del senyor Conseller de Governació i abans exposats en el preàmbul d'aquest Projecte de Llei respecte a les raons inclús d'ètica política que el fonamenten. El senyor Sol, d'una manera més concreta, ha esgotat quasi tots els adjectius que podrien proposar-se a l'admissibilitat parlamentària del Projecte de Llei, i el vot particular, que es podrien donar per contestats amb aquesta intervenció nostra. Jo em permeto dir que, en efecte, tots hem observat que aquest calor posat pel senyor Sol en impugnar la totalitat, ella mateixa ve a recolzar en dos mòbils contradictoris, perquè els fets que ha esmentat ho són: o hi ha caciquisme o no n'hi ha. I ens deia: és que el caciquisme d'aquelles terres altes de Lleida no és nostre.

Diversos Srs. DIPUTATS de Lliga Catalana: No

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Doncs, per què defensau el caciquisme?

El Sr. VALLS I TAVERNER: El que no identifiquem és l'article 29 amb el caciquisme.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: El senyor Comorera ha estat excessiu quant al punt de vista de quantitat. Hi ha alguns Ajuntaments a Catalunya que es deuen a l'article 29 i que són republicans fins d'abans del 14 d'abril, però allí, afortunadament, hi ha unes excepcions que han fet que lluitessin i es convertissin en ciutadelles de l'esperit democràtic.

Pel demés, si no fos anar a fer esment de coses

que no considero molt oportunes, recordaria els clams que tots vosaltres haureu rebut, clams i queixes d'indole no solament administrativa, sinó política, sorgits dels Ajuntaments de l'article 29. Entre ells les instàncies que es feren arreu de les eleccions municipals i el fet que el Ministre de la Governació ens transferís als que teníem algun càrrec governatiu, el que era facultat de la Junta Provincial del Cens, en determinats aspectes. I jo vaig trobar-mé en la «provincia» de Girona que no es va portar cap document que provés els abusos comesos en la proclamació dels Ajuntaments per l'article 29, i va arribar a tal punt l'aïllament de la voluntat popular, que si hi havia algun nucli que volia presentar candidats, no era ni tan sols escoltat, ja que no es feien més Regidors que els que volia el cacic màxim del poble.

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: No es trobava ni qui els proposés.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Que aquesta Llei és pertorbadora, la Comissió no ho sap veure. Tal volta hauri estat lleugerament pertorbadora una Llei que no hagués estat feta ran de les eleccions i que s'hagués fet en el període intermig i que la constitució dels Ajuntaments per l'article 29 no s'hagués fet amb les limitacions que es féu. Substituir un Ajuntament per l'altre, en ple funcionament, donant al sistema més o menys governatiu, les plenes atribucions del Poder municipal, tal volta haurà pertorbat la part material mecànica de l'administració; però és que reconeixem el retard i, lamentant-lo, ho fem en el moment precís en què des del punt de vista administratiu no pot haver-hi cap pertorbació. Això serà una pertorbació política? Ja ho deiem contestant al senyor Sol. Nosaltres ens en fem: vosaltres oblideu una cosa, i és que aquí nosaltres representem l'esperit revolucionari.

Un Sr. DIPUTAT de Lliga Catalana: Ja ho veiem!

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: I ho anireu veient, doncs, si nosaltres en una cosa — amb perdó del Govern i de la Comissió — trobem que no expressa el nostre sentiment o que no acaba prou de satisfer — si m'obligueu a dir-ho ho diré — és que és massa liberal i democràtica, massa liberal i democràtica, perquè els amics del poble per l'esperit vertaderament revolucionari de Catalunya, el que voldrien seria tres nomenats directament pel Govern.

Una VEU de la Lliga Catalana: Per la Majoria, per l'Esquerra, tres.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: El senyor Sol deia «aquest Projecte no respecta els drets de les minories», i jo pregunto: De quines minories?

El Sr. SOL: De totes.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Totes? Quantes n'hi ha?

El Sr. SOL: Ja li diré jo: Cinc, sis o set minories a Catalunya.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Aquí al Parlament no n'hi veig més que dues.

Un Sr. DIPUTAT: I el Partit Catalanista Republicà?

El Sr. TRIES DE BES: Aquests són reflogats.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: No ens preocupa, perquè això mateix ho porta la República, que els Partits de coalició a vegades tenen representants d'un d'aquests Partits que no tenen més que un candidat, el que suma el major nombre de vots, i això ocorre

amb la Unió Democràtica de Catalunya, i això ocorre amb...—com en diuen dels de *La Publicitat*? (*Rialles*.)

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Acció Catalana Republicana.

Un Sr. DIPUTAT de Lliga Catalana: S'ha canviat ara.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Jo no crec que sigui cap heretgia dir que respectant com es mereixen i és deure el respectar-les les minories per petites que siguin, des del punt de vista de Govern sols són considerables aquelles que tenen en l'opinió pública el suport necessari per a ésser preses en consideració, i ací totes tenen representació, tindran la seva compensació no sé si a gust dels seus antics aliats d'ahir, però es donarà aquest cas.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Qui són?

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: El senyor Vidal i Guardiola, el meu estimat amic, va demanar la relació de tots els Ajuntaments amb el nombre de vots, el de Regidors, i tot això ho ha tingut a la seva disposició. Si té interès que ara jo dongui aquestes dades a la Cambra les facilitaré, però com que no es tracta de cooperar a la curiositat del senyor Vidal i Guardiola, em dispensarà que no ho faci.

És doncs una Llei política perquè ve a posar a aquests pobles, que el senyor Sol qualificava d'incurables...

El Sr. SOL: No deia això.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Ha dit que no es podia curar l'estat d'amnèsia, d'abúlia.

El Sr. VALLS I TAVERNER: Però si alguns són exemplars.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Alguns companys han apuntat aquesta frase; ara, si no ho volia dir que perdoni el senyor Sol; però per si no ho deia, però se l'hi hagués ocorregut pensar-ho (*Rialles*.), jo diré que és una Llei política perquè respon al règim majoritari; és una Llei política perquè ve a introduir les possibilitats de què s'infiltrí l'esperit republicà allà on no hi ha pogut arribar fins ara; és una Llei democràtica perquè deriva del poder dels més, i és una Llei liberal perquè respecta la voluntat i la participació de les minories, d'aquelles minories que tenen aquell grau necessari per a ésser preses en consideració i, a més, és una Llei revolucionària, potser titllada de feble, però crec que el Govern se'n rescabalarà portant altres lleis que siguin menys febles que aquestes. (*Aplaudiments en la Majoria*.)

El Sr. SOL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Sol, per a rectificar.

El Sr. SOL: Per a rectificar i no molt extensament, perquè la franquesa en què s'ha produït el meu distingit amic senyor Simó, realment no necessita grans comentaris. Ha dit amb tota franquesa, amb tota lleialtat, dues coses, dues afirmacions que ja clouen es pot dir el debat: que és una Llei política revolucionària i que ve a fer o que ve amb aquella finalitat que precisament jo consignava i que remarcava com a defecte capital d'aquesta Llei. Es tracta senzillament d'anar a fer que en aquests pobles les eleccions les facin els senyors...

El Sr. SIMÓ BOFARULL: Si no he dit res d'això!

El Sr. SOL: Però és una conseqüència del que ha dit.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Tots ho hem entès així.

El Sr. SOL: Fixi's el senyor Simó com ha donat una definició de la democràcia en dir que la democràcia és el Govern dels més, i jo he entès sempre — i que em perdoni el senyor Comorera — que la democràcia és el Govern de tots. Fins ara, des que en el món es parla de democràcia, la democràcia precisament es distingeix de totes les altres formes autocràtica, teocràtica i burocràtiques en què no és un Govern d'una determinada classe, o d'un determinat factor, sinó de tots absolutament.

Una VEU: De la majoria!

El Sr. SOL: No de la majoria; de tots. Quan és una sola classe, si és aristocràcia, és aristocràtica; si és burocràcia, és burocràtica; però per a ésser burocràcia, perquè hi hagi democràcia, o no coneixem l'etimologia de la paraula o vol dir que ha ésser de tots, absolutament de tots i per consegüent es distingeix de les altres formes dictatorials i autocràtiques amb el màxim de respecte a les minories. De manera que els països democràtics i els països liberals representen aquest grau de civilització en quant hi ha el màxim de respecte a les minories, que és precisament tot el contrari del que es proposa ara aquí, on es va a posar l'instrument electoral en mans d'una situació política determinada.

El Sr. CANTURRI: No digueu això.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: No hi ha instrument electoral.

El Sr. SOL: Com que no? Si ho ha confessat ingènuament la V. S.; si ho diu el preàmbul del Projecte; de manera que precisament en aquest sentit és antidemocràtic. Perquè per boca del senyor Comorera resulta que la Unió Socialista és representant de la democràcia (*Interrupció del senyor Comorera, que no es percep*.) i havia el senyor Comorera que era partidari de la dictadura del proletariat, és a dir, d'una dictadura de classe.

El Sr. COMORERA: Deia el senyor Fronjosa que acatàvem la dictadura del proletariat, perquè entre dues dictadures preferíem la del proletariat.

El Sr. SOL: Això està bé i és aquest perfectament l'esperit d'aquest Projecte de Llei; però jo encara vull remarcar més, perquè s'ha produït el fet en aquesta Cambra dels aplaudiments de la Majoria davant de dues afirmacions tan greus al meu concepte i tan desfavorables a la nostra política que s'ha d'anar resoltament contra el sentit de juridicitat i de legalitat. Això que deia el senyor Comorera, ha estat aplaudit per la Majoria, i això m'interessa i ens interessa a nosaltres que es sàpiga aquí i fora d'aquí, que l'esperit de la Majoria aplaudeix el sentit que acaba...

El Sr. RIERA: En el DIARI DE SESSIONS, ja veurem si quan hem aplaudit ha estat o no ha estat en aquest moment.

El Sr. SOL: Ha estat al final del discurs. Acabava de dir això: Que s'havia d'anar més enllà, que era un acte revolucionari perquè havien d'acabar amb aquest sentit de juridicitat i de legalitat. Això ho ha

dit el senyor Comorera, i la Majoria ho ha rebut amb aplaudiments.

Una VEU: És una indigestió de legalitat.

El Sr. SOL: No n'hi pot haver mai d'indigestió de legalitat. No hi ha convivència possible ni social ni política, si no és a base d'una ordenació legal i de l'acatament de tots a aquesta ordenació, afavoreixi o no afavoreixi l'interès dels Partits. I mentre no acatem tots un estat de legalitat que a tots, absolutament, garanteixi el respecte als seus drets i opinions, creiem que no fareu res en favor ni en pro de la consolidació de la República; la República i l'autonomia de Catalunya no es consolidaran amb actes extremistes de revolucionarisme doctrinari i parauler. Es consolidaran a base que dintre el nostre poble tots els ciutadans s'hi trobin bé, puguin treballar honradament i puguin arribar al màxim benestar a què tenen dret dintre una civilització com la nostra. De manera que si en lloc de treballar per aquesta finalitat extremeu cada dia, al dictat de la Unió Socialista, que està molt en el seu lloc, aneu extremant aquestes manifestacions de conformitat respecte d'aquests extremismes, no solament no treballem ni per l'autonomia ni per la República, sinó que feu un greu dany a Catalunya. Nosaltres no en serem responsables.

Mantes VEUS en els bancs de la Majoria: No, no!

El Sr. SOL: Nosaltres ho advertim, i ho repetixo, us recordareu moltes vegades de què la tasca que avui cau sobre vosaltres amb aquest Projecte de Llei, la repetiran molts que vindran després de vosaltres, quan vulgueu evocar en front d'altres que governin, principis de democràcia i de llibertat. *(Molt bé!, en els bancs de la Minoria de Lliga Catalana.)*

El Sr. PRESIDENT: La Comissió té la paraula.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: La Comissió, senzillament, per a recollir les manifestacions del senyor Sol, i per a dir que la Majoria no ha aplaudit cap d'aquestes frases que ell li sembla que afavoreixen la seva política, però que crec que no afavoreixen la política de ningú, cas que poguessin subvertir l'ordre de coses que tenim conservables sense les quals cauríem en el caos. No en parlem ni en podríem parlar de què això sigui un instrument electoral. Respecte al que el senyor Sol deia de què això és un procediment electoral, nosaltres ni ho fem ni pensem fer-ho ni necessitem fer-ho, i ni que necessitéssim fer-ho ho voldríem, perquè no voldríem emprar arts electorals que repugnen.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Comorera, per a rectificar.

El Sr. COMORERA: Poques paraules per a recollir la darrera part del discurs del senyor Sol. Estem molt acostumats a sentir que si no es vol veure perillar l'autonomia i la causa general de Catalunya i de la República, cal que el Parlament faci una política de convivència — de «conllevància» —. Jo, pregunto: ¿Es que el grau de catalanitat de certs catalanistes s'ha de mirar per l'orientació política que prenguin els òrgans representatius de Catalunya i d'acord amb l'aspiració màxima de la immensa majoria dels catalans? ¿Es que si d'aquest Parlament, complint amb el seu deure en surten lleis que satisfacin els anhels de la immensa majoria dels catalans, que són els que treballen la terra, els que treballen a les fàbriques, i a les oficines, i als Bancs, si es fan aquestes coses, és que els senyors representants de la Lliga Catalana ja no es sentiran catalans?

El Sr. SOL: Exactament igual.

El Sr. COMORERA: Llavors ja no perilla l'autonomia de la República ni de Catalunya, i llavors aquesta tàctica tan sistemàtica en vosaltres l'heu d'abandonar, perquè si no, llavors hauréu d'emprar un altre adjectiu, un altre qualificatiu, que és el de «chantage» polític.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Vidal i Guardiola, per a consumir un torn en contra.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Jo, senyor President, estic a les ordres de la Presidència, però tenint en compte que si no m'equivoco en vol dividir la sessió en dues parts i he de parlar de diversos punts interessants, no sé si podré acabar dintre l'hora que s'havia dit abans que acabaria aquesta part.

El Sr. PRESIDENT: Quan la Presidència li dona la paraula pot comprendre la V. S. que no l'interromprà dintre el temps reglamentari a què té dret d'usar-la.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Senyors Diputats. Exposades pel senyor Sol les consideracions fonamentals de caràcter polític, jo en consumir el primer torn en contra d'aquest Projecte havia de limitar-me a les consideracions de caràcter tècnic o administratiu, però abans d'entrar-hi jo em considero obligat a recollir algunes manifestacions de caràcter polític que s'han fet aquí, tant pel senyor Conseller de Governació, com pel senyor President de la Comissió i pel senyor Comorera, perquè tenen al meu entendre una relació molt directa amb l'aspecte administratiu. Tots nosaltres, sobretot els que representem districtes forans, hem tingut ocasió, hem tingut obligació, d'estudiar de prop la vida dels petits Ajuntaments, als quals, amb algunes excepcions, es refereix aquest Projecte de Llei. I jo que declaro coneixen bastant, no tots, m'esglaio en veure la certesa, la contundència, amb què el senyor Conseller de Governació primer, i el senyor Comorera i el senyor President de la Comissió després, han afirmat que aquests Ajuntaments eren uns Ajuntaments retrògades, uns Ajuntaments monàrquics, uns Ajuntaments que constituïen un obstacle — aquesta és la paraula que s'ha usat — a la renovació de la vida política del nostre poble. I jo declaro que els casos que jo conec són precisament una prova del contrari. El senyor Sol, ara, en la rectificació, ja ha desfet l'argument, perquè ha dit, que la veritable democràcia en el seu origen, era no el Govern de les majories, que això ja és un segon grau, sinó el Govern de tots per a tots. És a dir, Govern que sols és possible en comunitats molt petites i precisament en aquestes comunitats es dona molt sovint el cas, no d'apartament del gran moviment ideològic, no, sinó que es dona la circumstància de què tot el poble viu en pau, de què tot el poble dona la importància que té, que és petita en si, a l'Administració municipal i confia de comú acord sense necessitat de lluita de cap mena a les millors persones del poble la seva administració.

El Sr. VALLS I TAVERNER: Ve a ésser un règim de consell obert.

El Sr. FARRERES I DURAN: Tancat.

El Sr. ESPANYA: De consell tancat.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: El com-

pany senyor Valls ha dit el que jo anava a afegir a la meua argumentació, o sigui el règim de consell obert, en els casos on tot el poble de comú acord està en l'Administració.

El Sr. CONSELLER de Governació: Aquests Municipis són de consell obert al caciquisme.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Senyor Selves, jo no sé ni qui té la fórmula del caciquisme, ni qui coneix el caciquisme ni qui té prou autoritat per definir-lo, perquè si es posés a discussió, que jo no començo, si és posés a discussió aquest problema, també, senyor Conseller de Governació, de la meua encara molt curta i modesta experiència personal en matèria política jo li podria portar al senyor Selves moltíssims casos on la fórmula veritable del caciquisme de pitjor classe està en mans dels amics de la V. S.

El Sr. CONSELLER de Governació: Quan es fan afirmacions d'aquesta mena cal assenyalar casos concrets.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: El senyor Conseller de Governació no pot incitar-me a mancar al Reglament perquè m'exposaria a una reprimenda de la Presidència. (*Rumors d'aprovació en la Minoria de la Lliga Catalana.*) Jo conec, en canvi, molts Ajuntaments que no estan afectats per aquest Projecte de Llei, perquè s'ha fet — deixeu-m'ho dir — moltes vegades la comèdia de les eleccions, de manera que no estan afectats per aquest Projecte de Llei, i, en canvi, allí trobaríem, senyor Conseller de Governació, casos ben pràctics de caciquisme i entre aquests casos pràctics, ja ho discutirem el dia que calgui, no abans, trobaríem que són els amics del senyor Selves els que han trobat les fórmules més pures — més reprobables, naturalment — de caciquisme. I seguint endavant, s'ha parlat aquí de què aquests Ajuntaments de l'article 29 són un refugi de la Unió Patriòtica. També aquest punt, senyor Selves, jo, com a Diputat forà, l'he hagut d'estudiar, i en diré dues paraules sobre quin és el resultat al qual jo he arribat. De Regidors d'Unió Patriòtica, n'hi ha, al meu entendre, de dues menes. En molts pobles, aquells pobles on hi havia pau, on tot el poble estava d'acord, persones honorables han ocupat càrrecs durant la Dictadura...

El Sr. RUIZ I PONSETI: No pot ésser. És incompatible una cosa amb l'altra.

El Sr. CANTURRI: Ca, políticament, no!

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Si el senyor Canturri em deixa acabar veurà com potser li sabrà molt de greu haver-me interromput.

El Sr. CANTURRI: A mi, no. Ho dic per endavant.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Perquè hi ha al costat d'aquestes persones que han acceptat els càrrecs, perquè no n'hi havien d'altres i perquè representaven tot el poble, hi han hagut moltes persones que en el període de la Dictadura han estat Alcaldes i han estat Regidors, i d'aquesta segona categoria n'hi han hagut molts que han fet tota mena de persecucions als sentiments catalans, als sentiments de justícia, i d'aquesta segona llista, jo en trobo molts afiliats avui al Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya...

El Sr. CANTURRI: I encara que fos així, què vol dir això?

El Sr. FARRERES I DURAN: Cal provar-ho.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Provar-ho, senyor Farreres, què més voldria jo.

El Sr. FARRERES I DURAN: Voldria poder-ho provar.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Voldria tenir l'ocasió de poder-ho provar. Jo dic que són precisament aquells que tenen l'habilitat molt poc democràtica, molt poc pròpia dels països moderns, d'anar evolucionant sempre cap al sol que més escalfa, i tots els que al sol de la Unió Patriòtica s'escalfaven, i necessitaven de seguida un altre calor, tots aquests estan avui encara aixuplugats sota els raigs del sol d'Esquerra Republicana.

El Sr. FARRERES I DURAN: Digueu-ne un i no continuareu al Partit ni mitja hora.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Senyor Farreres i Duran, si haguéssim de fer totes les exclusions d'aquesta llista, a les nòmimes dels Alcaldes d'Esquerra Republicana de Catalunya semblaria que hi haguessin passat els soldats del rei Herodes. A més, no tinc l'autoritat de fer-ho.

Senyors Diputats: Jo m'he considerat obligat a fer aquestes manifestacions, encara que el meu propòsit era anar a la discussió de l'aspecte administratiu del Projecte, perquè m'ha sabut greu sentir aquí de llavis primer del senyor Conseller de Governació i després del nostre amic el President de la Comissió i del senyor Comorera, afirmacions que són evidentment inexactes, contràries a l'experiència de tots nosaltres. Però anem endavant. Jo afirmo que aquest Projecte és un Projecte inoportú, perquè no tindrà altra conseqüència que portar a una sèrie de pobles pacífics una pertorbació absolutament innecessària. Nosaltres, aquest punt, el defensarem amb més detall quan entrem en un dels vots particulars, perquè si l'argument, senyor Selves, que jo no admeto, si l'argument que es fa és el que en aquests Ajuntaments no hi varen haver eleccions perquè les eleccions es dificultaren amb tota mena de combinacions, de coaccions, d'intrigues, anem almenys a cercar on són aquests casos. Si es demostren, parlem-ne; si tan grossos són, i tan fortes han estat les coaccions, mireu entre tots en aquest Parlament, de trobar una solució per aquests casos, però com que jo tinc el convenciment que l'enorme majoria del Ajuntaments no estan en aquest cas, sinó que es tracta precisament de pobles pacífics, nosaltres creiem que no hi ha dret a pertorbar-los, com deia el senyor Simó, per un període tan curt...

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Jo no deia que es pertorbessin.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: La V. S. deia el del període curt, i jo dic el de la pertorbació, i entre els dos ho diem tot. (*Rialles.*) De manera, senyor Simó, que nosaltres creiem que aquest Projecte és pertorbador, però en definitiva valdria la pena de què ens entretinguéssim ara un xic, en la segona part. Nosaltres tenim formulat a la totalitat d'aquest Projecte un vot particular dient que no hi ha lloc a deliberar per inoportú, per antidemocràtic i per un altre argument que també s'explicarà aquí: per temptatori a l'autonomia municipal, argument sobre el qual jo tindria un especialíssim gust en debatre públicament, si pot ésser i si s'hem fa aquest honor, amb el nostre estimat company de Comissió el President de la Federació de Municipis

catalans, senyor Arnau; perquè jo sé fins a quin punt la dignitat dels Ajuntaments és compatible amb aquest tracte que s'els hi vol donar amb aquest Projecte de Llei. Espero sentir de llavis del nostre company de Comissió unes explicacions per a dir després el meu criteri.

I anem ara al que havia d'ésser objecte de la meua impugnació. Suposem que la Cambra no està d'acord amb què aquest Projecte és inoportú i que s'ha de rebutjar. Anem, doncs, a elaborar-lo, i en el moment de la seva elaboració, tot i reconeixent que és una mesura extraordinària, anem a veure com s'ha de fer per a fer-ho bé, i aleshores nosaltres no podem de cap manera acceptar una fórmula que deixa, siguin els que siguin els detalls, la decisió definitiva dels que han de manar en aquests Ajuntaments, durant el període curt o llarg en què hagin de viure, al Govern de la Generalitat, que és Govern de Partit. Nosaltres estem veritablement esglaiats de veure com la Comissió no s'ha considerat obligada — nosaltres ho esperàvem —, no s'ha considerat obligada a estudiar aquest aspecte, a meditar-lo i a canviar-lo. I jo que reconec que de savis és mudar de consell...

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: No som savis.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Però procureu mudar de consell? Nosaltres que ens reservem aquest dret, creiem que les mutacions d'opinió han de tenir un fonament, i nosaltres en aquest cas no veiem perquè la Majoria d'Esquerra Republicana de Catalunya, que quan ha legislat per a tota Espanya ha tingut un criteri, ara al legislar per a Catalunya en té un altre. Jo no us vull molestar amb masses detalls sobre la discussió que tingué lloc a Madrid on hi ha una nutrida representació del Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, però jo vaig veure la votació després d'un debat que durà cinc o sis sessions, en el qual el Govern havia presentat un Projecte amb lleugeres diferències, més senzill, un Projecte que tinc ací, i que venia a dir que el Ministre de la Governació dictaria normes per a substituir als Ajuntaments. És a dir, una cosa que deixava a l'albir del Govern tot el problema; i allà, no pas veus monàrquiques, sinó veus — jo crec poder-ho fer, però us ho deixo a vosaltres — que vosaltres qualifiqueu de netament republicanes, varen dir que aquest Projecte, deixant a l'arbitri del Govern la substitució del Ajuntaments, era un insult a la democràcia. Jo he de lamentar molt que els republicans autèntics, reconeguts per vosaltres a Madrid, no estiguin d'acord amb el senyor Comorera, però aquesta és la veritat que consta en el *Diari de Sessions*. Aquí tinc el *Diari de Sessions* a la vostra disposició.

El Sr. CONSELLER de Governació: És molt diferent el Projecte i molt diferent la discussió.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: La discussió, senyor Selves, és molt senzilla encara que sigui molt llarga.

El Sr. PRESIDENT: Senyor Vidal i Guardiola: com a prova documental per a illustrar el vostre discurs, perfectament; però no discutiu ara un Projecte de Llei de la Cambra de Madrid.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Discuteixo l'actitud de persones presents, perquè a les absents no puc, amb tot els respectes, alludir, i començo

acceptant la seva observació per a referir-me al nostre Conseller de Governació.

El Sr. BRU I JARDÍ: Són savis que han canviat de consell.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Però quan es canvia de consell m'agrada saber perquè es canvia, i quan no es veuen els motius és dubte del canvi i de les raons que puguin haver fet canviar.

Però ens trobem, senyors, amb què en la votació del Projecte on es va substituir després de llarga discussió el procediment arbitrari per un procediment automàtic, en aquesta votació hi prengueren part entre altres persones que potser em descuidi els senyors Carner, Layret, Gassol, Nicolau, Selves, Hurtado, Terradelles, Grau, Xirau (Josep), Pere Coromines, Sbert, Lluhi, Dencàs, Palacín, Serra i Mòret, el senyor Sbert — aquest senyor va votar dues vegades; es veu que hi ha mallorquins molt aprofitats. (*Rumors de protesta en la Majoria.*)

El Sr. BATTESTINI: Això és de molt mal gust.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Això és una broma; jo precisament tinc almenys tan bons amics mallorquins com qualsevol de les VV. SS.

El Sr. PRESIDENT: Això s'ha dit d'una manera purament anecdòtica.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: El senyor Campalans, el senyor Antoni Xirau, el senyor Torres, el senyor Aragay, el senyor Santaló — Cap de la Majoria, avui —, el senyor Aguadé, el senyor Riera i Puntí, el senyor Gassol — aquest també va votar dues vegades, pel que es veu —; en fi, vol dir que l'enorme majoria del grup d'Esquerra Republicana de Catalunya opinà que per tots els espanyols, per la democràcia espanyola, aquell sistema que el Govern proposava era un sistema reprochable, i que com a mal menor — estem d'acord en això, perquè el millor hauria estat deixar-ho córrer, que és la nostra proposta —, com a mal menor s'havia d'anar a un procediment automàtic. I allò que el senyor Selves, amb tots els seus companys de Govern i la majoria dels companys que tenen representació al Parlament de Madrid, trobava bé, rectificant el criteri primitiu, jo pregunto per què no ho troba bé a Catalunya. I dic rectificant el criteri primitiu, perquè a l'inici de la discussió es féu per part d'elements d'Esquerra Republicana i amics una defensa molt forta del criteri primitiu del Govern, o sigui del pessimisme, o sigui del criteri del caprici. I aleshores, nosaltres veiem com forces veritablement democràtiques porten al convenciment de la Cambra el criteri de què es desprestigia la democràcia, es desprestigia la República espanyola, amb un Projecte arbitrari com aquell, i aleshores la gran majoria de l'Esquerra Catalana, comptant-hi tots els elements del Govern que eren a la votació, es declaren a favor d'aquest criteri, que no és un criteri arbitrari, sinó que és un criteri automàtic. En aquesta votació jo sols trobo una cosa incomprensible. Que entre els vots en contra hi figuri tan sols el del nostre estimat President de la Comissió, senyor Simó i Bofarull.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Naturalment, perquè no era el bo.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Doncs, aleshores, jo lamento que aquella discrepància que hi va haver entre els elements d'Esquerra Republicana a

Madrid no s'hagi resolt a favor de la solució democràtica, sinó a favor de l'altra solució.

El Sr. PRESIDENT: Hem de discutir l'actitud dels Diputats d'aquesta Cambra i no la dels de Madrid.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Jo voldria que les meves paraules es referissin sempre exclusivament als senyors de l'Esquerra Republicana que tenen vot aquí, i no hauria parlat si entre els representants d'aquesta categoria no n'hi hagués un de tan il·lustre com el senyor Conseller de Governació. Però dintre de tota aquesta discussió hi ha un altre fet sobre el qual jo voldria cridar l'atenció. I és que quan aquí, al principi del debat d'avui, es feia pel senyor Sol al·lusió a algunes autoritats, començant per la del senyor Unamuno, aquesta autoritat fou rebutjada. Jo, aleshores, com que crec que defenso una causa justa des del punt de vista democràtic i de l'interès de Catalunya, jo m'he apressat a buscar millors autoritats. I entre aquestes millors autoritats jo n'he trobat una que crec que no la podreu rebutjar tan fàcilment, sobretot no la podrà rebutjar tan fàcilment el nostre company senyor Fàbrega, que l'ha alludit d'una manera directa. Em refereixo a l'actual President del Consell de Ministres, senyor Azaña.

El Sr. FÀBREGA: Completament d'acord amb ell.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Doncs si l'Esquerra Republicana de Catalunya pot acceptar una esmena que nosaltres presentarem al moment oportú, transcrivint literalment «mutatis mutandi», perquè hi ha un petit «mutatis», unes paraules del senyor Azaña, jo crec que...

El Sr. FARRERES: Paraules que avui poden ésser millorades.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA ...hauríem contribuït entre tots a millorar molt el Projecte i a augmentar el prestigi de l'autonomia de Catalunya. El senyor Azaña, jo m'esforçaré en traduir-ho i perdoneu que en traduir-ho perdi, naturalment.

Diversos senyors DIPUTATS: No, no.

Altres senyors DIPUTATS: Que no ho tradueixi.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Moltes gràcies. «Tengo que decir que al Gobierno no le interesa lo más mínimo un procedimiento u otro; nos tiene absolutamente sin cuidado que el procedimiento sea automático o de libre elección del Gobierno o del Gobernador; mas, por mi parte, prefiero un procedimiento en que el Gobernador no tenga nada que hacer, y además, añado esto otro para tranquilidad de algún querido colega: que estoy dispuesto a poner en la Ley un artículo transitorio que diga: "No podrá ser Concejal de ninguno de estos Ayuntamientos ningún afiliado al Partido de Acción Republicana"».

Si vosaltres esteu disposats a acceptar l'esmena...

Diversos senyors DIPUTATS de la Majoria: Sí, sí! (*Rialles a tota la Cambra.*)

Altres senyors DIPUTATS de la Majoria: D'Acció Republicana, és clar! (*Més rialles.*)

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Si vosaltres esteu disposats a acceptar l'esmena en el sentit de què no pot ésser Regidor dels Ajuntaments cap afiliat del Partit d'Esquerra Republi-

cana de Catalunya ni, naturalment, d'Unió Socialista de Catalunya...

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Si ho féssim així, ho acceptarien els senyors de la Minoria de Lliga Catalana?

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Aleshores nosaltres veuríem allò que hauríem de fer. (*Rialles.*) Nosaltres hauríem de distingir aleshores entre el bé absolut que nosaltres propugnem, que és deixar els Ajuntaments en pau, o el mal relatiu que això podria representar.

Doncs, efectivament, senyor Bofarull, ho estudiarem, i tingueu l'absoluta seguretat que quan s'arribi a la discussió d'aquest article ens esforçarem tota la Lliga Catalana per a fer la proposta que correspongui.

Doncs bé, resumint aquesta part de les meves indicacions, nosaltres creiem que el Parlament ha de rebutjar aquest Projecte, però si no aconseguim que el Parlament el rebutgi, aleshores nosaltres haurem d'anar a formular esmenes, vots particulars que em presentat a la Comissió, per a veure si el millorem en tots els detalls.

El Sr. CONSELLER de Governació: L'obstrucció.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: No, nosaltres, senyor Conseller de Governació, nosaltres hem parlat en la Comissió d'aquest problema, i tinc tan neta la consciència de què no hi ha ningú dels de la Comissió, dels companys que formen part de la Comissió, i tinc l'absoluta seguretat que comparteixen aquest criteri tots els companys de Minoria, que li podria dir quelcom que sap perfectament el senyor Simó i sap perfectament el senyor President. Nosaltres hem estudiat què és el que s'havia de fer parlamentàriament d'aquest Projecte que considerem molt dolent. Si nosaltres hem presentat disset o divuit vots particulars, és perquè considerem que en el Projecte almenys hi han disset o divuit coses que han de retocar-se o millorar-se. Si hi haguéssim observat cinc defectes, hauríem presentat cinc vots particulars. Si n'hi haguéssim observat cinquanta, n'hauríem presentat cinquanta, i ni en un cas ni en un altre se'ns hauria pogut dir que fèiem obstrucció.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: No se'ls hi ha dit.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Jo ho he sentit. De manera que, senyor Selves, estigui tranquil.

El Sr. CONSELLER de Governació: Completament tranquil.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Nosaltres no farem res més que donar la nostra opinió sobre tots i cada un dels defectes, i sap a més la Comissió, el Ple potser no ha tingut ocasió d'estudiar-ho en detall, sap la Comissió que molts d'aquests vots particulars resten automàticament retirats si s'accepta el primer de la sèrie que em formulat a cada article. De manera que, pròpiament, no són disset o divuit, sinó que estan escalonats i, si arriba el moment que la Cambra es convenci que la nostra solució és la millor, aleshores, en un moment, resta acabada la discussió per la nostra part.

Un senyor Diputat de la Majoria : I si no s'han convençut ?

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA : De manera que nosaltres demanem, ja que sembla que no hi ha molt d'entusiasme entre la Majoria d'acceptar el nostre criteri, que es reproduïx en el sentit que, d'ocasionar aquestes perturbacions, s'ocasionin les menys, no manquen les normes més elementals de la democràcia i, a falta d'altre millor, copiïem l'exemple donat per la democràcia espanyola a la que s'han sumat tots o la major part dels parlamentaris del país i que formen part d'aquesta Cambra. Nosaltres donem molta importància a què s'accepti el primer criteri, però també la donem a què s'accepti el segon, és a dir, que d'haver d'anar a trastornar la tranquil·litat d'aquests Ajuntaments, es cerqui almenys una forma automàtica.

Aquí s'ha parlat d'obra revolucionària, i d'obra legal revolucionària ; i jo, com a català entusiasta de l'autonomia de Catalunya, m'estava preguntant el sentit d'aquest concepte. És que quan d'aquí uns quants anys es fullegi els principis del llibre de les Lleis de la nova Catalunya i ens trobem darrera d'un Pressupost transitori, petit, del qual no hem de parlar aquí, no una sèrie de mesures encaminades a millorar la cultura, la higiene, la situació social de la qual tant s'ha parlat i tantes promeses s'han fet a les classes modestes de Catalunya, sinó aquest Projecte no revolucionari — aquesta paraula s'ha de guardar per coses més altes — sinó amb aquest Projecte de petita política, molt segle XIX, molt segle XVIII, molt Edat antiga, però no segle XX, no una cosa moderna, i al costat d'aquest Projecte estem esperant, com propina, un altre al qual no ens hem de referir perquè no està encara sotmès a discussió, creieu que els catalans que examinin els primers fulls d'aquest llibre podran estar satisfets de l'obra d'aquest Parlament ?

Diversos senyors DIPUTATS de la Majoria : Sí, sí !

El Sr. ARNAU : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Arnaud.

El Sr. ARNAU : Senyors Diputats : Jo he de dir, responent a les paraules del senyor Diputat Vidal i Guardiola, el qual m'ha alludit d'una manera molt directa en la qüestió de l'autonomia municipal, que en venir la República els republicans del districte d'Arenys de Mar varen demanar que tots els Ajuntaments elegits per l'article 29 fossin dissolts, desapareguessin, i es fessin noves eleccions en aquelles poblacions.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA : Molt bé.

El Sr. ARNAU : Sí, nosaltres varem demanar en principi el que es nomenés una Comissió gestora ; i això que dic ha estat publicat a la premsa. Aquesta Comissió gestora havia d'actuar en un règim d'interinitat, fins a la celebració d'unes noves eleccions. Aquest règim de l'article 29, saben tan bé les VV. SS. com ho sabem nosaltres la forma en què s'ha aplicat en la majoria de les poblacions de Catalunya. L'article 29 s'ha aplicat en aquells Ajuntaments situats sota la fèrula del caciquisme, en aquells pobles en els quals un o dos o tres propietaris han tingut sotmès el poble,

han tingut el poble esclavitzat eternament. I aquests pobles que, durant l'època de la monarquia no es consideraven amb força suficient per a combatre aquell règim que trobava tots els ressorts en el Poder públic, han vist produir-se en les eleccions el cas lamentable, el cas que afirma el que nosaltres diem, de què aquelles poblacions que tenen Ajuntaments per l'article 29, les votacions han donat un resultat favorable al Partit contrari del que mana. Això ho trobareu en la majoria de les poblacions de Catalunya, i nosaltres entenem que aquests Ajuntaments representen un perill per a la República. Nosaltres van anar a demanar a les autoritats, en representació dels republicans del districte d'Arenys de Mar, disposicions en aquest sentit, però en les altes esferes es vivia massa confiat, com deia en aquesta sessió el senyor Comorera, per la forma de produir-se la República ; a les altres esferes en sentia aquesta generositat de la qual parlava el senyor Comorera i només es veia en aquells moments que tot Catalunya s'havia fet republicana, sense tenir en compte que existeixen aquestes trànsfuges de la política, que en el moment en què veuen que la força que els havia emparat semblava morta, s'havien presentat a les autoritats republicanes a oferir-se d'una manera rastrera i incondicional ; però després, quan han començat a moure's els Partits que els havien emparat, aleshores s'han aixecat aquests individus i davant del fet de què la República feria interessos certament no molt respectables, aleshores, aquells mateixos individus que s'havien anat a oferir d'una manera incondicional s'aixecaven contra la República i obraven d'acord amb els mateixos Partits que els defensaven abans.

El Sr. TRIES DE BES : A Sant Cebrià, això.

El Sr. ARNAU : No parlo de cap poble determinat de Catalunya, senyor Tries de Bes, perquè si parléssim en aquest sentit faríem la discussió molt extensa. Parlo en sentit general i objectiu.

Per això és pel que nosaltres varem defensar a capa i espasa el nostre criteri i ens dolia que en aquell moment no es produís aquell fet. I respecte al moment, jo suposo que la Minoria de la Lliga Catalana deu estar identificada, perquè el senyor Sol ha pronunciat unes paraules declarant que en aquell moment ho hauria trobat justificat ; si en aquell moment estava justificat, encara que ha passat temps, ho ha de trobar justificat ara igualment.

El Sr. SOL : No, perquè ara té un aspecte electoral.

El Sr. ARNAU : No, no té un aspecte electoral, té l'aspecte d'anullar i destruir uns Ajuntaments que en la immensa majoria dels casos no representen la voluntat del poble, com s'ha demostrat en les eleccions següents.

I respecte al que deia el Diputat senyor Vidal i Guardiola, aludint-me pel càrrec de Secretari, no de President, que ostento en la Federació de Municipis, jo he de dir que si aquests Ajuntaments foren constituïts per la consagració del poble, haguessin estat votats pel poble en plena llibertat, jo, malgrat pertànyer a l'Esquerra Republicana, si l'Esquerra hagués volgut destruir uns Ajuntaments d'aquesta naturalesa, jo m'hauria retirat del lloc

que ocupo i no hauria votat, perquè jo no em desdic mai de les paraules que he pronunciat; però partidaris com som de l'autonomia municipal, som també partidaris de l'autonomia individual. Precisament aquests Municipis són la negació absoluta de l'autonomia individual.

El Sr. SOL: N'hi ha de tots.

El Sr. ARNAU: Saben tan bé les VV. SS. com nosaltres, com tots els que coneixen la política de les petites poblacions, com s'ha produït i com s'ha creat aquest estat d'opinió que semblava que no existia; i si no existia era per la raó senzilla de què el caciquisme que imperava prohibia de manifestar-se. Jo no he de dubtar del republicanisme dels Diputats de la Lliga Catalana. A mi els homes, mentre no em demostrin el contrari, he de creure en les seves paraules, en la seva lleialtat, però, ¿em poden assegurar les VV. SS. que els que segueixen les seves direccions són republicans?

El Sr. SOL: Dintre de la Lliga, tots. (*Rumors en la Majoria.*)

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Dels meus amics, sí!

El Sr. ARNAU: Jo no ho crec, d'una manera absoluta.

El Sr. VIDAL I GUARDIOLA: Els meus amics, sí!

El Sr. ARNAU: Perquè jo sé d'una manera clara que els que segueixen a la Lliga Catalana són els mateixos que voldrien veure morta la República.

Diversos Srs. DIPUTATS de la Lliga Catalana: No, no.

El Sr. MAGRE: Són republicans del rei.

El Sr. ARNAU: I respecte al sentit democràtic d'aquesta Llei que estem discutint, jo crec que té molt més sentit democràtic que no pas la forma en què venia del Govern de Madrid. Perquè aquell automatisme de dir «un representant de les classes adinerades i un representant de les classes humils», tots sabem que no hi ha Partits per a poder-ho controlar i sobretot en aquests pobles petits i que es presta, per tant, a tots els abusos i, en canvi, la manera de fer que els representants que els Partits que varen triomfar en les darreres eleccions es puguin nomenar els seus representants, això és una prova de major sentit democràtic i respondrà més a la realitat. I res més, perquè aquestes discussions de totalitat jo les crec moltes vegades inútils, innecessàries, perquè després de la discussió de l'articulat s'han de repetir els mateixos arguments, s'han d'exposar les mateixes idees i el que s'aconsegueix no és altra cosa que cansar la Cambra i fer pesades aquestes discussions.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte d'Estatut Orgànic de Catalunya

El Sr. PRESIDENT: Es suspèn el debat. Continua la discussió de l'Estatut Intern de Catalunya. Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Diputats: Per a parlar del títol III del nostre Projecte de

Constitució, va consumir un primer torn en contra de la totalitat la Lliga Catalana. Nosaltres anem a consumir el segon torn en contra de la totalitat d'aquest títol, i ho farem en la forma més breu i en la forma més telegràfica que ens sigui possible.

En primer lloc, més que un punt de discussió és com a una advertència que jo he de fer a la Comissió respecte un punt que no consta en el debat, i que suposem ha d'ésser degut a un oblit. Em refereixo a l'article que nosaltres havíem presentat com una addició al primitiu dictamen, i que li havíem donat el número 6 bis, que fa referència al referèndum popular, i que en parlar del títol I ens fou permès que, poguent-se incloure's en aquell article al final del títol I, seria posat a discussió en parlar de les atribucions del Parlament.

(*Ocupa la Presidència el senyor Martínez i Domingo.*)

Nosaltres no tenim cap interès en figurar al davant, al mig o al final del títol; el que sí desitgem és que se li doni una numeració provisional, perquè aquest vot particular pugui ésser objecte de debat. No he de fer la defensa del referèndum popular, i únicament em limitaré a fer constar, a dir, que potser havíem manifestat en parlar-se de l'article 6.e bis, que tal com ha estat presentat el nostre vot particular és en la mateixa forma que figura en la Constitució de la República. Si la Constitució de la República dona a tots els ciutadans espanyols el dret del referèndum, per tal d'aprovar o rebutjar en bloc les lleis que hagi elaborat el Parlament de la República, nosaltres creiem que seria un sentit depressiu de la Constitució si els ciutadans catalans no tinguessin els mateixos drets respecte de les lleis elaborades pel Parlament català, que tenen els ciutadans amb respecte a les lleis elaborades pel Parlament espanyol. I he de fer constar que aquest dret de referèndum s'ha de referir, al nostre concepte, no solament a aprovar o rebutjar en bloc les lleis aprovades pel Parlament, sinó també al dret d'iniciativa particular, al dret de presentar el poble Projectes de Llei. Deixant, doncs, aquesta discussió per quan vingui el moment oportú, és a dir, quan sapiguem si aquest article ha d'estar situat dintre del Projecte de la Constitució, anem a tractar breument de la totalitat, i primer he de referir-me a les paraules que havia pronunciat aquí el senyor Duran i Ventosa, respecte el règim parlamentari. Precisament en les paraules que he de dir trobareu la màxima justificació de la brevetat amb què vull tractar aquest tema i tots els altres.

Entenc que, efectivament, hi ha un principi de fracàs, un principi de crisi a tot el món en relació amb el règim parlamentari, i aquest principi de fracàs i de crisi jo crec que és degut al vici principal del parlamentarisme pels seus excessos en deliberar, d'aquests excessos que podríem dir-ne — no sé si podrem acceptar el mot — de *verborrea*. Jo no puc cercar exemples llunyans per la meua manca d'erudició i he d'aprofitar, per tant, els que tinc més a prop. Avui hem començat a assistir aquí a un dels espectacles típics del fracàs del règim parlamentari. Ha començat una obstrucció, això que se'n diu una obstrucció, i això és precisament el que cansa al poble que treballa. El poble que treballa està adquirint un concepte completament depressiu del que són els Parlaments, i és perquè té el concepte que els Par-

laments perden materialment el temps. El nostre Parlament, com tots els del món, és un organisme de funcionament car. Deixeu-me referir a un concepte purament econòmic, perquè nosaltres som molt aficionats a cercar fonamentacions econòmiques en les nostres argumentacions. Els Parlaments són cars, i és lògic que així sigui, en el seu funcionament i, per tant, han d'aprofitar les seves hores i els seus minuts. Cada hora del Parlament val alguns milers de pessetes que ens costen als que treballem, i aquests milers de pessetes han d'ésser administrats d'una manera acurada per tots els parlamentaris. Tots els minuts que es dediquin a discutir futeses, a exposar coses que no facin referència al fons del que és objecte de discussió, crec que són minuts que robem al nostre poble, i no tenim el dret de robar el diner del nostre poble. De discussió de futeses, d'allargament extraordinàriament excessiu dels debats, en tenim exemples cada dia aquí durant el curs de la vida d'aquest Parlament; en tenim exemples cada dia en els Parlaments de tot el món. Nosaltres creiem que aquests exemples els hem d'anar reduint tot el possible; hem de procurar disminuir tot el possible aquests debats de totalitat que degeneren gairebé sempre en exhibicions d'erudició, exhibicions d'erudició, molt pròpies de les càtedres i dels Ateneus, però completament, en concepte nostre, completament desplaçades, completament fora de lloc, si es porten a un Parlament que té l'obligació de treballar. Nosaltres, naturalment, també hi disfrutem, també considerem que hi podem aprendre quan sentim parlar a propòsit del progrés de la raça, que ens ho agafem des del període neolític per a passar després a l'Edat de pedra, després a l'Edat del ferro i arribar fins als nostres dies; també ens dona ensenyances, que agraïm, quan el senyor Duran i Ventosa s'agafa al règim parlamentari del segle XII, per a passar després al XIII i anar així successivament fins als nostres dies. Però tot això crec que al poble li hem de donar gratuïtament en totes les càtedres dels Ateneus i no pas al preu caríssim que costa la tribuna parlamentària. Hem trobat, doncs, molts defectes lleus en aquest títol, al nostre concepte. D'aquestes defectes lleus, un d'ells ha estat la manca de valentia en fixar, en parlar del règim electoral, en fixar una norma general d'allò que ha d'ésser la futura Llei electoral catalana. Creiem que la norma general havia de constar en el Projecte de Constitució. Creiem que és una norma perfectament constitucional. Es va debatre dintre de la Comissió, si ens atrevíem a fixar que la Llei electoral catalana es fundaria en el sistema de la representació proporcional. Sembla que hi va haver un titubeig per part de la Majoria, respecte a la seva adhesió a aquest principi de justícia electoral, i va resoldre aquest titubeig de primer antuvi suprimint tota paraula que pogués fer referència al règim electoral; però jo personalment he de dir que vaig tenir una decepció en sentir ahir al senyor Rovira i Virgili que ja començava a cercar alegacions tímides de moments en contra del sistema proporcional. I això em fa creure que si un home de rel tan proporcionalista com el senyor Rovira i Virgili comença a cercar alegacions en contra, acabarem en un règim francament majoritari, que no mereixeria pas la nostra adhesió.

També hi hem trobat un principi, que és l'únic principi que hem sentat en aquest títol respecte al

règim electoral, quan diu que l'elecció es farà per llista i per amples circumscripcions. Nosaltres concebem que la manera de combatre precisament el caciquisme és que les circumscripcions siguin tan amples com sigui possible, i potser l'ideal en aquest sentit seria arribar a la Constitució d'un Col·legi únic nacional català on anessin a raure els vots de tots els catalans.

També ens hem permès presentar un vot particular en allò que fa referència a la duració del treball parlamentari. La duració del treball parlamentari la lliguem íntimament amb la raó que donàvem del car que resulta el funcionament del Parlament. Per consegüent, s'ha d'aprofitar el temps, creiem nosaltres, s'ha de treballar intensament. Tots hem convingut aquí que portem alguns segles de retard en tot allò que fa referència a la nostra legislació, que tota la nostra legislació està per fer. La pràctica, la poca pràctica dels dies que portem de Parlament, demostra que la legislació l'anirem elaborant lentament. Això vol dir que hem d'aprofitar els dies i les setmanes. Per això nosaltres hem presentat un vot particular a l'article 28 que fa referència a la duració del treball parlamentari, en el sentit d'ampliar els períodes obligatoris de sessió al Parlament com a mínim als dos períodes obligatoris d'un trimestre cada un en lloc de dos mesos, que és el que fixa el dictamen de la Comissió. Així assegurarem com a mínim una duració de treballs parlamentaris d'un semestre durant l'any. Creiem que és el menys a què ens podem obligar d'una manera formal.

S'ha debatit molt aquí un tema que a nosaltres ens interessa relativament poc i sembla que ha d'ésser objecte de llargs debats. Em refereixo a allò que fa referència a la possible dissolució del Parlament. Nosaltres no tenim cap dèria dissolutiva en el que fa referència a la vida del Parlament. Coneixem nombroses corporacions públiques que no tenen prevista llur possible dissolució i gairebé mai es presenta cap conflicte irresoluble. Això no vol dir que considerem que el Parlament ha d'ésser indissoluble. És lògic que reservem una possibilitat de dissolució, però que aquesta possibilitat de dissolució no sigui pas gaire fàcil de posar-la en moviment. És possible que en certs moments hi hagi moviments populars més o menys extraviats que poguessin atemptar en contra de la vida d'un Parlament — posis per cas — perquè aquest avancés d'una manera vigorosa en el que fa referència a les Lleis laïques, en el que fa referència a la democratització vertadera del país. Si en aquells moments hi hagués una petita guspira de moviment popular que semblés que va en contra del Parlament, hem de fer possible que el poble demani la seva dissolució, però no posar extraordinàriament fàcil que aquesta dissolució pugui ésser assolida. Però hi ha un punt en el qual fa referència a la possibilitat de dissolució del Parlament que si creu que ha de merèixer la nostra atenció i que tots plegats ens hi hem de fixar d'una manera acurada; és el que fa referència a la possible iniciativa del President de la Generalitat per a provocar el referèndum popular que porti com a conseqüència la dissolució del Parlament. Nosaltres estem absolutament d'a-

cord en què aquesta iniciativa, aquest dret de petició, perquè sigui fet el referèndum de dissolució del Parlament, surti del mateix poble, és a dir, que surti de l'avant-referèndum de l'avant-votació, o sigui en una votació preliminar. Però posar en mans d'una sola persona aquesta arma que ja s'ha qualificat aquí de possiblement demagògica; de donar lloc a una elecció política en el país — que elecció política és cridar el país a un referèndum popular per a votar la possibilitat de dissolució del Parlament — nosaltres no hi estem d'acord i som absolutament enemics de què aquesta arma que pot ésser demagògica sigui posada en mans d'una sola persona.

Creiem que s'ha de reservar aquest dret d'iniciativa a tot el poble mitjançant la llei especial que estableix el mateix Estatut, per a provocar aquest inici de referèndum de dissolució del Parlament. Però aquesta iniciativa presidencial creiem que hi hauríem de pensar bé, a veure si és possible eliminar-la per la possibilitat que dona d'entronitzar un poder personal, aquest poder personal que nosaltres sempre rebutgem amb la màxima intensitat.

Com us he dit, som enemics dels debats de totalitat. Crec que tenim el deure sagrat de no repetir mai conceptes, alguns dels conceptes per necessitat els haurem d'emetre en defensar els vots particulars, i per això acabo de seguida. Ja estic llest.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. ESPANYA: Breus paraules per a contestar el discurs que acaba de pronunciar el senyor Ruiz i Ponseti i han d'ésser breus perquè ell mateix ens deia que la crisi del règim parlamentari ve dels abusos potser de l'oratoría. Per consegüent, jo atenció-me a aquesta espècie de consell, d'insinuació que ens fa, procuraré contestar concretament els dos o tres punts essencials a què s'ha referit. En el fons, la Minoria socialista no ha fet oposició a aquest títol III que estem discutint, perquè les seves diferències són tan petites i insignificants, que realment és més una conformitat la posició que sosté en aquest punt la Minoria socialista, una conformitat amb el criteri de la Majoria que no pas una oposició. Els punts concrets d'oposició són, primer, el del sistema electoral i la duració de les tasques de la Cambra, els períodes fixats en l'articulat que es refereix al Parlament respecte el temps que ha d'estar oberta la Cambra i el de la dissolució del Parlament. No és això, senyor Ruiz i Ponseti?

El Sr. COMORERA: I allò del referèndum popular?

El Sr. ESPANYA: I el referèndum popular, que precisament es refereix a la dissolució del Parlament, a iniciativa del President i a iniciativa del poble. El senyor Ruiz i Ponseti no recordava que al començament havia dit jo mateix avui una omisió que és referent a una esmena que va presentar la Unió Socialista per mitjà d'un article 6.º addicional en el qual es demanava que constés en la Constitució un article admetent el referèndum per a rebutjar o aprovar lleis o proposar lleis. En principi, ja recorden els senyors de la Minoria socialista que la Comissió va recollir aquella suggerència i va dir a la Minoria socialista que seria

un punt que discutiríem dintre la Comissió quan ens reuníssim per a estudiar totes les esmenes que fan referència a aquest article, i, per consegüent, repeteixo en nom de la Comissió aquesta promesa, i dic al senyor Ruiz i Ponseti i altres companys de la Unió Socialista que tindrem en compte aquella esmena per a veure si és possible incloure-la dintre l'articulat, perquè en principi no hi estem pas disconformes, puig és una institució vertaderament democràtica i es conforma amb els nostres principis. Estudiarem, doncs, la fórmula de què el referèndum en el sentit que proposen els socialistes sigui inclòs dintre l'articulat de la nostra Constitució.

A part d'això, els punts concrets de l'oposició eren els que deia abans i que contestaré començant pel sistema electoral. Deia el senyor Ruiz i Ponseti i coincidia amb el senyor Duran i Ventosa en la sessió d'ahir a la tarda, que nosaltres, la majoria de la Comissió, en articular em sembla que en l'article 19 el procediment de l'elecció, no havíem volgut concretar, i efectivament l'article 19 diu únicament que el Parlament serà constituït pels Diputats elegits pel poble, però vàrem afegir ben bé que havia d'ésser per sufragi universal, directe, igual i secret. Quin sistema havia d'adoptar la majoria de la Comissió? Va creure que era millor deixar-ho per a discutir quan es presenti el Projecte de Llei electoral. I he de fer present que si bé és veritat el que deia el senyor Duran i Ventosa que en moltes de les Constitucions europees de post-guerra s'hi ha fixat a més del sistema de sufragi universal, el sistema d'elecció que havia d'ésser la representació proporcional, també és veritat que n'hi ha d'altres molt nombroses en les quals no se'n parla, i una d'elles és la Constitució de la República espanyola, en la qual igualment es declara que els Diputats seran elegits per sufragi universal i no es diu si ho seran pel sistema de representació proporcional o pel sistema majoritari. El que sí vàrem creure, és que s'havia d'afegir al Projecte primitiu, i això recordaran els senyors que formaven part de la Comissió representant les minories, que hi ha estat addicionat, que aquesta elecció s'havia de fer per llistes i amples circumscripcions, de manera que en posar això no es prejutja res. Tal com està aquest article el mateix es podrà fer pel sistema majoritari que proporcional. Per arribar a això, hauria estat precís que la majoria de la Comissió hagués adoptat un criteri de Partit i com que aquest criteri no hi era, perquè el Partit no s'havia reunit, i dintre de la Majoria hi ha criteris distints i oposats, i per tant un punt tant important com aquest valia la pena de deixar-lo sense prejutjar. De manera que si ha d'ésser majoritari o proporcional, ja vindrà el dia que podrem discutir-ho, i llavors serà el moment de què es pugui combatre aquest suposat criteri de la Majoria sobre si ha d'ésser sistema majoritari.

També deia el senyor Ruiz i Ponseti, tot i lloant les grans circumscripcions, deia: «Nosaltres els socialistes som partidaris de què quan més àmplies puguin ésser aquestes circumscripcions, millor; potser seria millor — i això ho insinuava — arribar al col·legi únic. En això li hem de dir que hi som contraris, perquè això per un costat podria semblar l'absorció de Barcelona respecte de tot Catalunya.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Quina mania!

El Sr. ESPANYA: Perquè Barcelona és tan gran que de fet absorbiria tot Catalunya, i després Catalunya essent una sola hi ha molta diversitat dintre de Catalunya, i és millor que siguin amples circumscripcions, que cada una reculli aquestes diverses modalitats de la terra catalana, que no una sola circumscripció, un sol col·legi únic, i això és el que s'adapta més a la manera d'ésser de Catalunya.

L'altre punt al qual feia referència el senyor Ruiz i Ponseti, és el de l'article 28 del Projecte, que s'ocupa de les dates en què s'ha de reunir el Parlament en aquest palau, i que a més fixa els dies que han de durar els períodes de sessions. Deia el senyor Ruiz i Ponseti que la diferència entre la Unió Socialista i la majoria de la Comissió, que en aquest punt també està conforme, sembla, amb la Lliga Catalana, és que voldrien els senyors de la Unió Socialista que en lloc de fixar-se dos mesos per cada període de sessions se'n fixin tres. He de dir-li que aquesta diferència és insignificant, per les raons que li diré. L'essencial és que es fixi la data d'obrir-lo; l'essencial és que es digui que es pot obrir el Parlament sense necessitat de convocatòria. Això vol dir que s'ha posat el Parlament per damunt de tot, per damunt del President del Parlament, per damunt del Govern i del seu President. El Parlament s'obrirà sense necessitat de convocar-lo ningú els dies primers de març i octubre de cada any, i que haurà de celebrar dos mesos de sessions com a mínim, però això no impedeix que la Cambra allargui les sessions tant com sigui necessari. De manera que si hi ha Projectes de Llei presentats pel Govern, per la Majoria o pels Diputats, aquí estarem treballant fins que tota la tasca estigui enllestida; si no, no n'hi haurà necessitat, perquè si amb el període indicat hi ha suficient temps per a portar a cap tot el treball que ens ha estat encomanat, no caldrà que continuem units. De manera que hi ha una llibertat absoluta per a poder-se reunir el Parlament, i no solament hi ha les dates fixes marcades en l'article esmentat perquè es reunixi el Parlament sense necessitat de convocatòria, sinó que es pot reunir a petició del President de la Generalitat en nom del Govern, a petició del President del Parlament, pot ésser reunit per acord de la Diputació permanent que sempre hi haurà, i ha d'ésser reunit, a més, a petició d'una tercera part de Diputats. De manera que en definitiva el Parlament sempre que sigui necessari podrà estar reunit. Nosaltres hem cregut que amb això, fixant dos mesos n'hi havia prou, i a més, tingui's en compte que a la majoria de les Constitucions no s'hi posa més temps del que aquí es diu. Hi ha Constitucions que s'hi posa menys temps i que enlloc de dos períodes, se n'hi posa un sol. Per consegüent, aquest càrrec que ens feia el senyor Ruiz i Ponseti — està clar que en forma molt amistosa i no donant-li una importància excessiva — crec que ha quedat rebutjat amb les explicacions que jo li he donat.

I per últim, ve la part que podríem dir-ne fonamental. És aquella part en la qual hi ha determinades coincidències en un aspecte, amb la Lliga Catalana, que és la que fa referència al referèndum per a la dissolució del Parlament. En la part que deia el senyor Ruiz i Ponseti, que s'ha de procurar donar facilitats perquè aquest referèndum tingui lloc — ¿no és això, senyor Ruiz i Ponseti? —, és el mateix que

deia el senyor Duran i Ventosa, ahir. Aquesta és, doncs, la coincidència que jo he volgut marcar. D'això de la dissolució del Parlament, ja en varem parlar llargament dintre de les sessions de la Comissió. Tots nosaltres reconeixiem que aquest Parlament era realment d'una força democràtica enorme, perquè per damunt del Parlament — això ho vaig exposar jo en el primer discurs que vaig pronunciar precisament en defensar el Projecte aquest de Constitució, dient que era una de les Constitucions més liberals, més democràtiques i més avançades del món, en el que fa referència al Parlament —, per damunt del Parlament no hi ha més poder que el poder del poble. El Parlament està per damunt del President de la Generalitat, el Parlament està per damunt del Consell Executiu, està per damunt de tot, i naturalment nosaltres no ens hem de declarar infal·libles, som representants del poble, el poder el tenim nosaltres, però emana del poble, i varem creure que havíem de posar una força que ens pogués dissoldre a nosaltres. Per això, varem dir que pel nostre acord, si arribàvem a acordar la nostra dissolució, calia que existís aquesta força, havia d'ésser el poble, per mitjà d'una institució nova en la nostra terra — és a dir, no és nova perquè ja hem tingut un referèndum, que és el plebiscit de l'Estatut, i ja sabem que ha donat bon resultat —, aquesta nova roda que podríem dir de sistema constitucional que està establerta en la majoria de les Constitucions noves d'Europa, de després de la postguerra, establir-la aquí. De manera que el referèndum en aquesta part significa, com deia molt bé el senyor Ruiz i Ponseti, que la força del poble en un moment donat, pot dissoldre el Parlament. Ara bé, la iniciativa — deia el senyor Ruiz i Ponseti, i això li semblava malament — no sols la té el poble, la té també el President de la Generalitat, però, ¿és que això no significa una facilitat que es dona precisament perquè es pugui verificar aquest referèndum? Els senyors de la Unió Socialista creuen que això és donar una força personal al Govern...

El Sr. COMORERA: Evident.

El Sr. ESPANYA: Per a nosaltres no hi ha tal cosa. El President de la Generalitat és la primera institució de Catalunya, no per la força, perquè ja s'ha dit que el Parlament està per damunt del President, però com a autoritat és la primera autoritat a Catalunya i per consegüent en un moment donat pot recollir una força d'opinió gran a Catalunya, contra el Parlament. Tingui's en compte que el President de la Generalitat precisament és fill del Parlament: és el que menys farà això, és el que menys pensarà fer-ho. Si el President de la Generalitat pot ésser destituït pel Parlament en qualsevol moment, com creuen els senyors de la Unió Socialista, com poden creure que mai pugui servir això de força personal en el President de la Generalitat, si el President neix per la nostra voluntat i pot ésser tirat a terra per la nostra voluntat...

El Sr. RUIZ I PONSETI: Hi ha fills que maten al seu pare!

El Sr. ESPANYA: De manera que això, senyor Comorera...

El Sr. COMORERA: Aquesta atribució que se li vol donar al President emanada d'aquest Parlament, serà una coacció moral sobre el Parlament.

El Sr. ESPANYA: La coacció l'exercirem

molt més sempre nosaltres sobre el President, que no el President sobre nosaltres, perquè el President ens deu a nosaltres el seu naixement i la seva autoritat, i no nosaltres a ell. De manera que facilitat en — que em sembla que és el que es volia referir el senyor Ruiz i Ponseti així com el senyor Duran i Ventosa ahir — obrir una mica més les portes per a la possibilitat d'un referèndum, jo he d'advertir al senyor Duran i Ventosa i als senyors de la Unió Socialista, que em sembla que ja el primer dia en els discursos que vàrem pronunciar el senyor Casanoves i jo, en discutir-se la totalitat del Projecte, vàrem dir que no teníem nosaltres un criteri tancat en coses fonamentals com són aquestes, que el que nosaltres volem és que hi hagi un mínim de garanties per a evitar que el referèndum serveixi com un instrument d'agitació per a campanyes que no són justificades; però en tot el que sigui donar facilitat perquè la voluntat del poble pugui manifestar-se, crec que potser podríem arribar a un acord. Nosaltres partim d'aquesta base, de què volem tota classe de garanties per a evitar — per la importància que té el referèndum — que pugui ésser un instrument que utilitzin persones per petites passions o per maniobres, per a desprestigiar un Parlament, i nosaltres hem de vetllar pel prestigi del nostre Parlament, hem de vetllar per a aquesta institució tan fonamental de Catalunya. Mentre existeixin aquestes garanties, jo crec que podrem arribar a una conclusió. Com que tots aquests vots particulars i esmenes han de tornar al si de la Comissió i ens hem de reunir per a estudiar-les, jo tinc la convicció de què tots els companys de majoria de Comissió faran tot el possible i cediran en el possible per arribar a un acord. Pel demés em sembla que diferències essencials amb la Unió Socialista no n'hi cap, perquè amb els punts fonamentals estem tots d'acord, nosaltres i vosaltres, perquè coincidim més que no discrepem. Són petites discrepàncies més aviat de detall que d'essència, és a dir, que no són fonamentals, no són essencials, són detalls purament insignificants; i per consegüent jo crec que amb aquestes manifestacions que acabo de fer n'hi ha prou, ja que no vull allargar el debat per a contestar totes les oposicions — si és que es poden dir oposicions — que s'han fet per part del senyor Ruiz i Ponseti, i a aquest títol que estem discutint.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Duran i Ventosa per a rectificar.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Senyors Diputats: Hi ha la costum, una costum que quan s'hi manca quasi sembla una incorrecció, de què el que ha pronunciat un discurs, sobretot si ha estat una mica llarg, hagi de rectificar i contestar a aquell que li ha contestat abans. Jo no sé si aquesta costum també portarà la indignació del nostre benvolgut company senyor Ruiz i Ponseti que ens ha acusat a tots de verborrea. Realment, jo reconec que, a vegades, en tenim una mica, però jo sentiria molt que el senyor Rovira i Virgili pogués creure que jo no rectificava ara perquè creia que no mereixien contestació les paraules que va pronunciar el dia d'ahir. Si bé és veritat, senyors Diputats — dit sigui una mica

entre família —, que és una mica difícil contestar el discurs del senyor Rovira i Virgili, perquè el senyor Rovira i Virgili ahir no va contestar al que li vaig dir, sinó al que potser jo hauria pogut dir, o potser al que ell imaginà que jo hauria pogut dir, o potser obeí una mica a aquell criteri que es generalitza bastant en les discussions polítiques d'anar atribuint uns Partits a altres, moltes coses que vénen a revestir molt sovint uns caràcters de llegenda més que de realitat. Posem per cas que sovint, quan es parla d'històries polítiques passades — i permeteu-me aquesta digressió —, sovint es diu: «Quan la Lliga manava en aquests tants anys», i jo no sabia que la Lliga hagués manat mai, però resulta que la Lliga té la culpa de tot el que ha passat durant un quart de segle. El senyor Rovira i Virgili ahir impugnava les Bases de Manresa, impugnava el sufragi corporatiu. Sortia en defensa d'aquest Projecte d'Estatut actual, en contra de les excel·lències que suposava que nosaltres defensàvem de l'Estatut de l'any 1919. Crec que els senyors Diputats que em fan la mercè d'escoltar-me en el dia d'avui, convindran en què jo no havia fet la menor allusió a cap d'aquests problemes. Si de les Bases de Manresa hagués de parlar, jo podria dir que en aquesta Minoria n'hi ha alguns que ja no som molt joves, ni tampoc que cap de nosaltres assistís tan sols a l'Assemblea de Manresa. No vull dir que nosaltres haguéssim de coincidir en la part substancial, en la part essencial de l'esperit de l'Assemblea de Manresa, però, precisament, la significació política dels elements que avui constitueixen Lliga Catalana, abans Lliga Regionalista, fou una discrepància fonamental de la tàctica i dels procediments, i, en part, de la doctrina dels homes que defensaven per damunt de tot les Bases de Manresa. Però no és pas el cas, com deia el senyor Ruiz i Ponseti, de què entrem en discussions d'aquesta naturalesa.

Però va dir el senyor Rovira i Virgili — entrant als extrems que tenen interès per a la discussió que, en aquests moments, ens ocupa —, parlà de la representació proporcional. Jo també em vaig plànyer ahir, com el senyor Ruiz i Ponseti avui, d'aquella actitud una mica tirant-se enrrera d'un proporcionalista tan significat com el senyor Rovira i Virgili, que, en aquests moments, sembla que ve a dir que aquesta qüestió de la representació proporcional és una qüestió d'oportunitat. És una mica perillós això. És una mica perillós que escollim uns procediments o altres, segons allò que ens sembli oportú en cada moment. Perquè podria succeir perfectament, i ja comprendran que no va això en to de polèmica ni d'agressivitat política, perquè actualment estem en un altre to, però no ens exposem pas, senyors Diputats, a què resultés que Esquerra Republicana de Catalunya pensés que si les eleccions properes les perd, aleshores potser li convinguí adoptar el sistema de la representació proporcional. Si les eleccions pròximes les guanya, aleshores no té cap interès en acceptar la representació proporcional. Podria succeir que l'oportunisme arribés fins aquest punt.

El Sr. COMORERA: Això és positivisme.

El Sr. DURAN I VENTOSA : Sí, però som homes, senyors Diputats, i podria succeir que ens trobéssim en aquest terreny. No, jo crec que els procediments electorals en un punt tan substancial com aquest, s'han de sostenir en un sentit o en altre segons les conviccions. És veritat que convinguérem en el si de la Comissió que aquest problema no el posaríem a votació en l'Assemblea, i ho férem. En aquest punt sí que fou una mica d'oportunisme. Però crec que d'un oportunisme honrat, sa, perquè vam creure que no havíem d'anar a forçar el Partit que avui té la Majoria, a què ens donés una opinió que en aquests moments ens podia ésser contrària, i ens hem estimat més conservar l'esperança de poder convèncer a tots els individus de la Majoria que no comparteixen les opinions que potser tenen ja altres partidaris de la representació proporcional. I ens hem estimat més no jugar-ho tot en una sola carta, i per això s'acceptà, per via de transacció aquest article, que les eleccions es faran per circumscripcions, que no exclou el sistema de representació proporcional, i, per consegüent, si no l'exclou, fa possible que un dia s'arribi a aquest sistema.

Jo dic, em sembla que no és del cas que n'estenguí molt en una contestació a les manifestacions que féu el senyor Rovira i Virgili, i potser més bé en recolliré unes que, ja que no les féu el senyor Rovira, les ha fet avui el senyor Espanya.

El Sr. PRESIDENT : Precisament s'ha acostat a la Presidència el senyor Rovira i Virgili per testimoniar que amb molt sentiment no pot sentir la resposta de la V. S. perquè ha hagut d'anar a una conferència, i que tindria molt de gust en contestar-li el dimarts.

El Sr. DURAN I VENTOSA : No creguin els senyors Diputats que és que em doni per molestat per la seva absència. Perquè tots, a més de Diputats som altres coses i no hi ha la possibilitat de què estiguem constantment aquí, i per altra part, jo tinc amistat amb tots els senyors Diputats que em volen honorar amb ella, però d'una manera molt especial amb el senyor Rovira i Virgili al qual vull guardar tota la meva consideració. Però no obstant, el senyor Rovira no va entrar al fons d'una qüestió, com avui ho ha fet el senyor Espanya. Així com el senyor Rovira i Virgili em semblà que no em donava cap esperança de què poguéssim entrar, no en una avinença, no transacció, però en una intel·ligència que pogués arribar a fer més viable aquest Projecte, m'ha semblat entendre de les paraules del senyor Espanya, en contestació a les del senyor Ruiz i Ponseti, que creia que les qüestions fonamentals podrien ésser objecte de nous estudis, i que per consegüent, potser les diferències que ens separen en el dia d'avui en punts tan capitals com el del referèndum, o sigui el de la possibilitat de dissoldre el Parlament, ens podríem acostar. Ho ha entès bé, senyor Espanya? (*El senyor Espanya fa senyals d'assentiment.*) Si és així, sols he de recollir aquesta afirmació i esperar el que més endavant resolgui la Comissió al seu moment. Però ja que en l'ús de la paraula no m'he de limitar simplement a respondre al senyor Rovira i Virgili, sí que em permetré dir-li al senyor Ruiz i Ponseti, que si és veritat que un dels mals capi-

tals, el més criticat, potser n'hi ha de més greus, però és el més criticat, del sistema parlamentari, és la verborrea, com ell diu, s'ha d'anar una mica en compte perquè en corregir la verborrea, precisament, no incorreguéssim a impedir la lliure expressió als senyors Diputats, que a la fi i al cap són uns representants del poble. Tots hem de tenir una mica de paciència en escoltar-nos els uns als altres. És clar que per a la Minoria socialista tots els problemes resten reduïts a un problema econòmic social, però pensin que també hi ha altres ciutadans a Catalunya que creuen que no tot queda reduït a una lluita amb el capitalisme. Són molts altres els problemes que es presenten. Hi ha molts altres problemes que tenen també molt interès, que també exigeixen la lliure expressió dels sentiments, del criteri, de les paraules de cada un dels senyors Diputats.

I ara, finalment, quant a unes paraules també que ha dit el senyor Ruiz i Ponseti, encara que ja les ha recollit el senyor Espanya, en aquest punt si en algunes matèries hem estat d'acord amb la Unió Socialista, en altres haurem d'estar-ho amb la Majoria d'Esquerra, i en altres ocasions ni amb uns ni amb altres. Es que nosaltres no podem creure mai que la invitació a una demostració de la voluntat del Cos electoral pugui ésser un acte demagògic. M'ha semblat haver sentit aquesta paraula. Sigui qui sigui qui convoqui legalment en un moment donat el poble, perquè exterioritzi la seva voluntat i ratifiqui o rectifiqui la confiança als homes que en un moment donat l'ostenten, mai serà un acte demagògic; sempre serà un acte legal. En aquest sentit, per consegüent, no anem a prejudicar ara criteris, però el sol fet que el President de la Generalitat pugui tenir la iniciativa per a demanar un referèndum, perquè el poble digui si vol o no la dissolució d'un Parlament, mai serà un acte demagògic. En aquest punt és en el que coincidim amb la Majoria d'Esquerra. El que ens interessa a tots, això és, que no quedi davant de l'opinió catalana, ni la més lleugera temença de què es pot anar a fer un Parlament que sigui pràcticament indissoluble. Dic pràcticament, perquè jo sóc, i això que sóc advocat, dels que crec molt poc en l'eficàcia dels textos legals. S'esdevé molt sovint que allò que sembla que perquè està escrit en una Llei, ho empara, pràcticament no té cap valor. I si hem de donar sols com una garantia una possibilitat remota perquè hi hagi un text a la Constitució que digui que en una carrera d'obstacles, amb una sèrie de votacions i antivotacions es pot anar a parar a la dissolució del Parlament, però que pràcticament aquest no podrà dissoldre mai, això produiria una pèssima impressió al Cos electoral que ens ha donat la seva confiança. Tingui's en compte que el Cos electoral voldrà en tot moment tenir la seguretat que pot retirar aquests poders i no ha d'ésser menys el ciutadà en l'ordre polític, d'allò que és el ciutadà en l'ordre civil.

Al meu entendre, poders irrevocables no es poden donar. És molt perillós donar un poder irrevocable; un poder que no es pugui retirar durant un nombre determinat d'anys ofereix seriosos perills; però els oferís o no els oferís, crec que entre tots oferim la màxima suma de confiança i nosaltres hem de respondre davant del cos electoral en cas que l'opinió catalana no ho entengui així i

cregués que no fèiem bona obra. Per això, jo invito a la Majoria i a la Unió Socialista a que entre tots cerquem la manera d'arribar a resoldre aquest ardu problema, problema que jo ja vaig reconèixer en la sessió d'ahir que és molt difícil, però precisament per aquesta mateixa raó l'hem d'estudiar amb tota atenció, perquè sempre quan més difícils són les coses, major ha d'ésser la nostra bona voluntat i majors han d'ésser els nostres entusiasmes per a trobar-los una solució.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Dues paraules, sols per a rectificar. Ahir parlava el senyor Espanya de la possibilitat, millor dit de la probabilitat, de què sigui acceptat en tot o en part el nostre vot particular que fa referència al referèndum d'iniciativa popular i també referèndum en el sentit d'aprovació o rebuig de tot el que sigui aprovat prèviament pel Parlament. Recullo aquest oferiment i prenem del mateix bona nota pel dia en què es tracti de l'assumpte en el si de la Comissió.

En referència a les reunions del Parlament, deia el senyor Espanya que no tenen aquestes reunions obligades, gens d'importància i què el fonamental és fixar les èpoques de reunió obligatòria i en ella es portaran les tasques legislatives preparades. Precissament, l'argument que donem nosaltres per a allargar aquestes reunions obligades és fer una espècie de coacció moral sobre el Govern perquè prepari aquesta tasca legislativa, perquè partim de l'afirmació evident de què hi ha molta tasca a fer i així ens estimularem els uns als altres, el Parlament al Govern i el Govern al Parlament. Deia el senyor Espanya: aquestes reunions obligades del Parlament no consten en les altres Constitucions. Ja hem dit nosaltres diverses vegades que un argument així no ens convenç mai i que el fet de què un principi no apareixi consignat encara en cap text, no ens priva del dret d'exercir l'originalitat i per consegüent no hi ha res que ens privi de què sigui la nostra la primera Constitució en què consti.

El punt que haurem de discutir més és el que fa referència a la facultat presidencial de prendre la iniciativa pel referèndum popular que arribi o pugui arribar com a final a la dissolució del Parlament. Nosaltres en aquest punt tenim un criteri absolutament tancat, que és l'oposat a donar un poder personal al President per a poder provocar una pertorbació política en el país. En aquest sentit, creiem que el dret de provocar aquesta pertorbació política s'ha de reservar únicament i exclusivament al nostre poble. Nosaltres — i consti que el senyor Duran i Ventosa no ens ha entès bé — no tan sols no demanem més facilitat per a dissoldre el Parlament, sinó que pel contrari demanem dificultats. Nosaltres creiem que en aquest punt, aquesta facultat presidencial de cridar o convocar el país a un referèndum per a la dissolució del Parlament pot exercir una suggestió sobre totes aquelles facultats emotives que té no sols el nostre poble, sinó tots els pobles del món: una espècie de neurosi de negativitat, que s'apodera molt fàcilment de tots els països. Els perills del que estem dient, els estem tocant precisament aquests dies en el que ha passat a Alemanya per aquest complex

psicològic Hindenburg-Hitler, que fa tant de temps que preocupa i que ha acabat com tots sabem amb el triomf d'Hitler; encara que no figura que les facultats que es pretenen en el Projecte no són les mateixes facultats que té Hindenburg, ja que aquest té la facultat dissolutiva i en el Projecte es demana la facultat provocativa. Però en el fons, en la pràctica, és una cosa similar.

El Sr. ESPANYA: Hi ha una diferència tan gran...

El Sr. RUIZ I PONSETI: Ja la reconeixem la diferència; però precisament, aquestes neurosis destructives s'escampen d'una manera molt ràpida per tots els pobles, i nosaltres volem evitar aquests perills. I per això sostenim el nostre punt de vista de no concedir un poder personal que pugui dissoldre el Parlament. Però, a més a més, hi ha altra consideració que vosaltres mateixos senyaleu en dir que el President és fill del Parlament; si és fill del Parlament, com el President pot atemptar contra el seu pare? Penseu amb lògica i procureu que no ens fiquem en un carreró sense sortida possible. Si el President és fill del Parlament, i el Parlament té la facultat de donar un vot de censura al President, provocant i determinant la seva dimissió immediata, ¿com pot el Parlament donar al President facultats per a la seva dissolució? Cal pensar molt abans de concedir aquesta facultat del referèndum al President.

I vaig a acabar contestant a unes paraules del senyor Duran i Ventosa. En la petita crítica dels vicis parlamentaris que he fet, em deia que aquest sistema semitelegràfic que jo proposava calia anar amb cura que no degenerés en una coacció contra la lliure expressió de les idees. Nosaltres sentim un gran respecte per les idees, però no som partidaris d'anar a agafar massa lluny, no som partidaris de començar pel període neolític ni de començar les coses pel segle XIII. Hem sembla molt més convenient començar pel període actual i cercar immediatament la seva solució pràctica.

El Sr. ROSSELL I VILAR: No li sembla a la V. S. que de vegades comença més lluny?

El Sr. PRESIDENT: Cal tenir en compte que la història és el reflexe de l'experiència dels pobles. Té la paraula el senyor Espanya.

El Sr. ESPANYA: Per absència del company Rovira i Virgili i sense perjudici de què ell pugui rectificar el senyor Duran i Ventosa, em permetré recollir algunes de les manifestacions que ha fet referent a aquests punts que estem ara discutint. El senyor Duran i Ventosa ha començat parlant de la representació proporcional, i em sembla que ha anat quelcom lluny i fins s'ha manifestat amb alguna intenció. I sigui dit això amb el respecte que em mereix la V. S., quan ha vingut a dir que potser fóra atribuïble això de què els membres de la majoria a la Comissió no haguessin volgut incloure en els preceptes constitucionals per veure com anaven les coses. No, això em sembla que ja ho varem discutir. Hi ha individus de la Majoria partidaris del sistema proporcional, i altres elements partidaris del sistema majoritari. Jo mateix em declaro partidari del sistema majoritari. Amb tots els defectes que pugui tenir, sóc partidari d'ell. El fet de què els dos països més democràtics del món, Anglaterra i França, hagin volgut aquest sistema majoritari, per mi pesa més

que les raons a què es referia el senyor Duran i Ventosa.

El Sr. TRIES DE BES: Però allà no hi ha grans circumscripcions. Són districtes impersonals.

El Sr. FARRERES I DURAN: Ja hi arriba-rem.

El Sr. ESPANYA: Precisament nosaltres en fixar les grans circumscripcions i en fixar l'elecció per llistes si anéssim a un sistema de majoria, quedarien respectats certs drets. Tinguís en compte, a més, que la representació proporcional està incloïda en les Constitucions de postguerra en tots els països que no tenen gran tradició democràtica.

El Sr. TRIES DE BES: I Bèlgica? I Suïssa?

El Sr. ESPANYA: Però en canvi hi ha Polònia, Txecoslovàquia i Iugoslàvia.

El Sr. TRIES DE BES: Són macos aquests països!

El Sr. ESPANYA: Però aquests països han recollit la representació proporcional. Ja és sabut que França la va recollir, i després d'assajar-la en les primeres eleccions, en les altres va canviar de sistema de representació proporcional pel majoritari. Això no podrà negar-ho el senyor Tries de Bes.

El Sr. TRIES DE BES: França no tenia una representació proporcional ni una Constitució proporcional.

El Sr. ESPANYA: La tenia, però va donar un pas enrera. Però en definitiva, aquí no discutim si el sistema ha d'ésser per majoria o per representació proporcional. Jo solament contestava les al·lusions fetes pel senyor Duran i Ventosa en aquest sentit.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Que no tenien cap mala intenció.

El Sr. ESPANYA: Això obeeix, senzillament, a què no tenim un criteri fixat, i cal que es fixi com ho fan tots els Partits, i aquesta és una qüestió opinable, i quan vingui el Projecte de Llei electoral, que serà aviat, llavors es discutirà.

Ha recollit el senyor Duran i Ventosa la part que es referia a una possible coincidència o modificació d'alguns punts fonamentals respecte al referèndum. Recordarà que dintre de la Comissió nosaltres vàrem dir que manteníem aquest criteri, però que potser segons fossin les discussions no hi hauria inconvenient en acceptar tot el que ens semblés just i lògic, perquè en instituir el referèndum popular no volem que aquest sigui pràcticament impossible. No volem naturalment el referèndum popular en forma que pugui ésser un instrument per a l'agitació política o que no obeeixi a un fons de veritat, i en canvi volem les garanties necessàries, com es fa en tots els països on hi ha el referèndum. Per consegüent, crec que serà possible arribar a una coincidència segons quines siguin les pretensions de les VV. SS. Pel demés, únicament volem que consti el criteri de què el referèndum popular ostenti totes les garanties necessàries per a impedir el que podria anar contra el prestigi del Parlament, perquè no hi ha dubte que el nostre Parlament ha estat elegit per un mandat determinat i els Diputats han de complir aquí el seu deure. I seria precis demostrar per un moviment d'opinió formidable que els Diputats que estan aquí no representen el país i, per consegüent, no és possible que qualsevol Partit en un moment

donat demani el referèndum, perquè això seria portar l'agitació o seguir uns fins secundaris o revolucionaris que anirien contra l'essència de la nostra institució, i això ho hem de salvar i no creiem que les VV. SS. vulguin deixar una porta tan oberta al referèndum que aquest pugui ésser demanat a la lleugera. Aquestes garanties, per consegüent, són necessàries, perquè la institució del referèndum sigui una cosa seriosa com ha d'ésser.

I ara, contestats aquests punts a què havia fet referència el senyor Duran i Ventosa, recolliré les observacions del senyor Ruiz i Ponseti. Si l'esmena a què ha alludit sobre el referèndum no està continguda ja, és perquè ja va dir-se que aniria al títol III. Per consegüent, s'ha de discutir, la Comissió es reunirà per a discutir l'esmena, i ja veurem el que es pugui acceptar d'ella. Ja he manifestat el meu criteri personal de què en principi no hi ha molta conformitat. La Comissió, doncs, es reunirà per veure què és el que es pot incloure de la mateixa en la Constitució.

I quant a la duració de les sessions, no té importància el fixar dos mesos per cada període de sessions, en lloc de tres com desitjaria la V. S. No té importància, perquè els períodes poden ésser allargats per la Cambra a tres o a quatre mesos més. Altrament, queda una Diputació permanent formada per tots els grups de la Cambra i resten les degudes facilitats perquè es pugui convocar el Parlament, tant pel President del mateix com del de la Generalitat, i també hi ha una part de Diputats que pot demanar que es reuneixi, tot el qual vol dir que el Parlament es reunirà sempre que sigui necessari, que és l'essencial.

L'únic punt fonamental que podríem dir-ne de disparitat amb la Minoria socialista en el Projecte de Constitució i en l'article que es discuteix és el de la iniciativa del President pel referèndum popular. El senyor Ruiz i Ponseti tornava a dir que era una cosa que semblava encaminada a un poder personal i que tendia a crear aquest poder personal i a donar al President de la Generalitat una força sobre el Parlament, i això no és així, el reconeixement d'aquest dret d'iniciativa. Per una part, és facilitar el que es pugui fer el referèndum, perquè no hi ha dubte que un President de la Generalitat posseït de la màxima autoritat possible és un home que en un moment donat pot saber millor que ningú si hi ha un moviment d'opinió contra el Parlament.

Som partidaris d'un Govern de llarga durada i d'un Parlament també llarg. Per tal de poder fer tasca eficaç en el Parlament, és precis que aquest duri molt de temps i que també durin molt de temps els Governos perquè d'un mateix Parlament en surtin obres positives, ja que, del contrari, es canviarien les orientacions i les persones i no es faria un treball acceptable, bo ni eficaç pel país. De manera que precisament el perquè volem un Parlament llarg, és perquè hi hem posat el referèndum, perquè si, en un moment determinat, hi hagués un moviment d'opinió contra el Parlament, que aquest moviment d'opinió es pogués manifestar d'una forma tal, que es veiés ben clarament si hi havia incompatibilitat entre el Parlament i el poble que l'havia elegit. I, naturalment, una de les facilitats era que el President de la Generali-

tat pogués tenir aquest dret d'iniciativa, perquè no solament volem donar al poble aquesta facultat, sinó al President de la Generalitat per aquella autoritat que exerceix. Això és donar-li major autoritat i potser és donar-li major independència vers totes les funcions de Govern, perquè no hi ha dubte que el President de la Generalitat que sap que no pot anar contra el Parlament, però tampoc contra el poble, perquè el President de la Generalitat, a més, si prengués una iniciativa d'aquesta naturalesa sense estar ben fonamentada, tindria la sensació de què ha de dimitir irremissiblement, que ha estat destituït pel poble en el càrrec. No hi ha dubte que el President de la Generalitat que estimi la seva autoritat i vol revestir-la de tota l'alçària deguda davant del poble, no anirà mai a una iniciativa d'aquesta classe si sap que no hi ha un moviment d'opinió al darrera contra el Parlament, perquè seria tant com inutilitzar-se per tota la vida, perquè això seria una vergonya pel President de la Generalitat que hagués anat a un plebiscit sense haver-hi un moviment d'opinió, perquè hauria quedat dimitit i restaria malament davant del poble i del Parla-

ment. De manera que en aquest sentit nosaltres, el Partit d'Esquerra, la Majoria, i amb això veig que també coincideix la Minoria de la Lliga Catalana, no tenim més remei que sostenir aquest punt concret a què es refereix el dret d'iniciativa del President per a sollicitar el referèndum.

I contestat això, dono per acabada la meua intervenció.

El Sr. PRESIDENT: Es suspèn aquest debat.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de dimarts

1. Discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte de Llei per a la substitució dels Regidors elegits en virtut de l'article 29 de la Llei electoral.

2. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió sobre el Projecte d'Estatut Interior de Catalunya.

3. Precs i preguntes.

(S'aixeca la sessió a dos quarts de nou i cinc minuts de la vetlla.)